



Warszawa, 10 lipca 2020 r.

RKT.610.03.2017.5B

### **Decyzja nr RKT-03/2020**

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu wobec Idea Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie,

- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

**1. uznaje za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, rozpowszechnianie za pośrednictwem dokumentu „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” zawierającego „Ważne zastrzeżenia prawne” informacji, które wprowadzały konsumentów w błąd co do:**

a. funkcji, jaką pełni dokument przy zawarciu umowy oraz roli, jaką powinny odgrywać dane w nim zawarte przy podjęciu przez konsumentów decyzji o zawarciu umowy lokaty strukturyzowanej poprzez zredagowanie dokumentu w sposób sugerujący, iż podane w dokumencie parametry umowy są wiążące, podczas gdy ostateczne warunki umowy mogą być inne, co stanowiło nieuczciwą praktykę rynkową, o jakiej mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2070),

b. możliwości osiągnięcia zysku i poniesienia strat oraz ryzyk jakie wiążą się z prezentowanymi w dokumencie produktami, poprzez wyeksponowanie informacji o możliwości osiągnięcia zysku z inwestycji w postaci odsetek związanych z inwestycją, kosztem informacji dotyczących okoliczności, w których inwestycja może nie przynieść zysku lub wygenerować straty, co stanowiło nieuczciwą praktykę rynkową, o jakiej mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i stwierdza zaniechanie stosowania obu praktyk z dniem 1 lutego 2018r.,

**2. uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie polegające na wprowadzaniu konsumentów w błąd co do braku odpowiedzialności przedsiębiorcy za stosowane przez niego praktyki rynkowe, które mogą doprowadzić konsumentów do podjęcia decyzji o zawarciu umowy, której by nie podjęli, gdyby takie praktyki nie były stosowane, poprzez zamieszczenie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” informacji sugerujących, że konsument ponosi wyłączną odpowiedzialność za podjęcie**

decyzji o zawarciu umowy, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o jakiej mowa w art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, a poprzez to stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 14 sierpnia 2019r.**,

**3. uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** działanie polegające na wprowadzaniu konsumentów w błąd co do wartości, które są objęte ochroną Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, przez wskazanie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”, że gwarancją jest objęta Kwota Lokaty, gdy faktycznie jest nią objęta Kwota Wykupu, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową o której mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, a poprzez to stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 14 sierpnia 2019r.**,

**4. uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zobowiązanie konsumentów do zasięgnięcia u innego podmiotu informacji związanej z koniecznością poniesienia kosztu podatku związanego z osiągnięciem dochodu z tytułu zawartej umowy Lokaty strukturyzowanej i wysokości takiego kosztu, co może wyłączać odpowiedzialność przedsiębiorcy za jakość przekazywanych informacji dotyczących tego kosztu oraz może zwalniać przedsiębiorcę z obowiązku podawania pełnych, jednoznacznych informacji związanych z koniecznością lub brakiem konieczności poniesienia takiego kosztu, co zostało uznane za naruszające dobre obyczaje, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i **stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2018r.**

II. Na podstawie art. 26 ust. 2 w zw. z art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076) nakłada się na Idea Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie obowiązek usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, o których mowa w pkt I niniejszej decyzji poprzez opublikowanie oświadczenia o treści:

*„W związku z wydaniem decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RKT-03/2020 z dnia 10 lipca 2020 r., niniejszym uprzejmie informujemy, iż Idea Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie stosowała wobec konsumentów praktyki:*

*pkt 1 decyzji: polegające na rozpowszechnianiu za pośrednictwem dokumentu „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” zawierającego „Ważne zastrzeżenia prawne” informacji, które wprowadzały konsumentów w błąd co do:*

*a. funkcji, jaką pełni dokument przy zawarciu umowy oraz roli, jaką powinny odgrywać dane w nim zawarte przy podjęciu przez konsumentów decyzji o zawarciu umowy lokaty strukturyzowanej poprzez zredagowanie dokumentu w sposób sugerujący, iż podane w dokumencie parametry umowy są wiążące, podczas gdy ostateczne warunki umowy mogą być inne,*

*b. możliwości osiągnięcia zysku i poniesienia strat oraz ryzyk jakie wiążą się z prezentowanymi w dokumencie produktami, poprzez wyeksponowanie informacji o możliwości osiągnięcia zysku z inwestycji w postaci odsetek związanych z inwestycją,*

*kosztem informacji dotyczących okoliczności, w których inwestycja może nie przynieść zysku lub wygenerować straty,*

*pkt 4 decyzji: zobowiązaniu konsumentów do zasięgnięcia u innego podmiotu informacji związanej z koniecznością poniesienia kosztu podatku związanego z osiągnięciem dochodu z tytułu zawartej umowy Lokaty strukturyzowanej i wysokości takiego kosztu, co może wyłączać odpowiedzialność przedsiębiorcy za jakość przekazywanych informacji dotyczących tego kosztu oraz może zwalniać przedsiębiorcę z obowiązku podawania pełnych, jednoznacznych informacji związanych z koniecznością lub brakiem konieczności poniesienia takiego kosztu,*

**których zaniechanie stosowania stwierdzono z dniem 1 lutego 2018r., oraz praktyki polegające na:**

*punkt 2 decyzji: wprowadzaniu konsumentów w błąd co do braku odpowiedzialności przedsiębiorcy za stosowane przez niego praktyki rynkowe, które mogą doprowadzić konsumentów do podjęcia decyzji o zawarciu umowy, której by nie podjęli, gdyby takie praktyki nie były stosowane, poprzez zamieszczenie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” informacji sugerujących, że konsument ponosi wyłączną odpowiedzialność za podjęcie decyzji o zawarciu umowy,*

*punkt 3 decyzji: wprowadzaniu konsumentów w błąd co do wartości, które są objęte ochroną Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, przez wskazanie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”, że gwarancją jest objęta Kwota Lokaty, gdy faktycznie jest nią objęta Kwota Wykupu,*

*których zaniechanie stosowania stwierdzono z dniem 14 sierpnia 2019r.*

*Szczegółowe informacje dostępne są w decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RKT- 03/2020 opublikowanej na stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod adresem [www.uokik.gov.pl](http://www.uokik.gov.pl).*

*Jednocześnie informujemy, iż prawomocne decyzje Prezesa Urzędu mają charakter pre Judykatu w postępowaniu sądowym. Oznacza to, że ustalenia Prezesa Urzędu co do faktu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są dla sądu wiążące. Nie musi on w tym zakresie prowadzić własnego postępowania dowodowego. Konsumenti mogą się powołać na prawomocną decyzję Prezesa Urzędu, gdy będą chcieli dochodzić swoich praw w sądzie”.*

Oświadczenie, o którym mowa powyżej Idea Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie opublikuje - w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji - na swój koszt, na swojej stronie internetowej, która na dzień wydania decyzji mieści się pod adresem [www.ideabank.pl](http://www.ideabank.pl) (na stronie głównej) w ten sposób, że:

a. treść przedmiotowego oświadczenia będzie dostępna i utrzymana na tej stronie internetowej przez okres 6 miesięcy od dnia zamieszczenia przedmiotowej informacji na stronie internetowej,

b. tekst powyższego oświadczenia będzie wyjustowany oraz wpisany czarną czcionką (kod szesnastkowy RKT #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RKT #ffffff),

c. tekst zostanie zamieszczony w górnej części strony głównej domeny ideabank.pl bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

d. wielkość czcionki powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w

całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,

e. fragment oświadczenia o treści „na stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod tym adresem [www.uokik.gov.pl](http://www.uokik.gov.pl)” powinien być zamieszczony w formie hiperłącza (linka) do niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Idea Bank Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie, płatne na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej, kary pieniężne:

1. za praktykę zakwestionowaną w pkt I.1.a sentencji decyzji w wysokości: 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć złotych),
  2. za praktykę zakwestionowaną w pkt I.1.b sentencji decyzji w wysokości: 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć złotych),
  3. za praktykę zakwestionowaną w pkt I.2 sentencji decyzji w wysokości: 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć złotych),
  4. za praktykę zakwestionowaną w pkt I.3 sentencji decyzji w wysokości: 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć złotych),
  5. za praktykę zakwestionowaną w pkt I.4 sentencji decyzji w wysokości: 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć złotych),
- z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

IV. Na podstawie art. art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076) oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obciąża Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie kosztami ww. postępowania w sprawie o stwierdzenie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, zobowiązując tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 59 złotych (słownie: pięćdziesięciu dziewięciu złotych), w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

## UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - zwany dalej Prezesem Urzędu, w związku z otrzymanym sygnałem z urzędu przeprowadził postępowanie wyjaśniające (znak RKT.405.06.2015) w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością Idea Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie (zwanej dalej także Bankiem, Spółką lub Przedsiębiorcą) występuje naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów - zwanej dalej również uokik.

Analiza materiałów uzyskanych w toku postępowania wyjaśniającego dała podstawę do wszczęcia, postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2017 r., postępowania w sprawie stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w sentencji tej decyzji.

Przedsiębiorca zawiadomiony pismem z dnia 11 kwietnia 2017 r. o wszczęciu postępowania administracyjnego, przekazał stanowisko w sprawie zakresu wszczęcia oraz dodatkowe wyjaśnienia (dowód: karty nr 806-812, 884, 898-899, 1102-1104, 1220-1221, 1546-1547, 1798, 1804). Podniesione przez Spółkę argumenty zostały omówione w dalszej części decyzji przy każdej z praktyk wraz ze stanowiskiem Prezesa Urzędu.

Przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego. Spółka zrezygnowała z zapoznania się z materiałem dowodowym (dowód: karty nr 1850-1853).

#### **A. Prezes Urzędu ustalił, co następuje:**

Idea Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą wpisanym do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy pod numerem: 26052 (dowód: karty nr 19-30). Przedmiotem działalności Banku jest m.in. pośrednictwo pieniężne oraz finansowa działalność usługowa (dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego Spółki).

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, że Bank zawiera z konsumentami umowy lokat strukturyzowanych. Są one oferowane w placówkach Banku, w tym również w placówkach działających pod nazwą Lion's Bank. Z danych zawartych w Krajowym Rejestrze Sądowym wynika, że placówki działające pod nazwą Lion's Bank są oddziałami Idea Bank SA. Przedsiębiorca wyjaśnił, że dokumenty stosowane we wszystkich placówkach Banku są tożsame treściowo. Różnice dotyczą indywidualnych cech produktów, gdyż nie wszystkie produkty będące lokatami strukturyzowanymi są jednocześnie oferowane w placówkach np. Lion's Banku, jak i w pozostałych placówkach Banku. Różnice dotyczą głównie szaty graficznej i oznaczeń marketingowych (dowód: karta nr 87).

Analiza zgromadzonych dokumentów wykazała, że Przedsiębiorca nie ograniczył w żaden sposób dostępności produktów, więc każdy konsument mógł zawrzeć umowę lokaty strukturyzowanej. W placówkach Lion's Banku zostały one wprowadzone do oferty na przełomie kwietnia i maja 2013r. (dowód: karta nr 83).

Przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu są produkty oferowane konsumentom pod nazwą lokaty strukturyzowane. Produkt należy scharakteryzować przy użyciu pojęć zdefiniowanych w *Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunków lokat strukturyzowanych*. Definicje poszczególnych pojęć umieszczone w Regulaminie określają warunki na jakich są realizowane umowy, a także wskazują dokumenty, w których doprecyzowano konkretne wartości, algorytmy oraz daty, a więc dane istotne dla realizacji umów.

Zgodnie z *Regulaminem* przez lokatę strukturyzowaną, lokatę oraz rachunek lokaty strukturyzowanej należy rozumieć „rachunek bankowy, który łączy elementy rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej lub rachunku lokaty terminowej z transakcją w Aktywo Bazowe. Rachunek Lokaty Strukturyzowanej uniemożliwia za jego pośrednictwem dokonywanie transakcji płatniczych przez Klienta” (§ 2.16 Regulaminu). Aktywo Bazowe

należy rozumieć jako nazwę akcji, indeksu giełdowego, surowca, towaru, waluty lub innego instrumentu finansowego lub wskaźnika, od którego zmiany wartości zależą oprocentowanie lokaty (§ 2.1 Regulaminu). Regulamin podaje definicje pojęć mających istotne znaczenie przy opisanu rodzaju tego produktu w szczególności:

- dzień otwarcia lokaty - jest on „określony w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej i podany w Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” (§ 2 pkt 5 Regulaminu),
- dzień ustalenia odsetek - „dzień lub dni występujący/e pomiędzy Dniem Otwarcia Lokaty a Dniem Zamknięcia Lokaty, do którego/ych naliczane są Odsetki od Lokaty, w przypadku gdy Warunki Lokaty Strukturyzowanej taki/e Dzień/Dni Ustalenia Odsetek przewidują” (§ 2 pkt 7 Regulaminu),
- dzień wyceny - „określony/e w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej i podany/e w Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty strukturyzowanej dzień / dni przypadający/e na Okres Lokaty, na który/e ustalany/a jest Wartość Bieżąca Lokaty Strukturyzowanej” (§ 2 pkt 8 Regulaminu),
- formuła naliczania odsetek lokaty - „szczegółowy sposób obliczania odsetek od Lokaty Strukturyzowanej obowiązującej w dniu zamknięcia lokaty lub w dniu ustalenia odsetek, określony w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej i podany w Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” (§ 2 pkt 10 Regulaminu),
- gwarancja kapitału - „wyrażony w procencie minimalny poziom zwrotu Kwoty Lokaty klientowi w dniu zamknięcia lokaty lub w dniu / dniach ustalenia odsetek, w przypadku gdy Warunki Lokaty Strukturyzowanej przewidują taki/e Dzień/Dni Ustalenia Odsetek oraz Gwarancję Kapitału w tych dniach, określony w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej i podany w Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” (§ 2 pkt 11 Regulaminu),
- kwota lokaty - „kwota, którą klient przeznaczył na otwarcie Lokaty Strukturyzowanej, bez odsetek naliczonych od tej kwoty za okres od dnia wpłaty tej kwoty na wskazany w warunkach lokaty rachunek bankowy do dnia otwarcia lokaty oraz bez ewentualnej opłaty subskrypcyjnej wpłaconej przez klienta, podanej w dyspozycji otwarcia lokaty oraz potwierdzeniu otwarcia lokaty” (§ 2 pkt 14 Regulaminu),
- kwota wykupu przed dniem zamknięcia lokaty - „wartość Lokaty Strukturyzowanej, zwracana klientowi w razie złożenia przez niego dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej, określona w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej i podana w Dyspozycji otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz Potwierdzeniu otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” (§ 2 pkt 15 Regulaminu) (dowód: karty nr 179-180).

Z powyżej przytoczonych definicji wynika, że faktyczne warunki umowy w tym gwarancje co do ochrony środków pieniężnych są określone w dokumencie pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”. Jednocześnie nie zostały w Regulaminie w sposób jednoznaczny enumeratywnie nazwane ryzyka finansowe z jakimi wiążą się te produkty w zakresie np. spadku wartości aktywa bazowego, ryzyka kredytowego, ryzyka utraty części kwoty lokaty w przypadku złożenia dyspozycji rezygnacji z lokaty przed końcem okresu lokaty ze względu na zmiany wartości bieżącej lokaty oraz obowiązkiem zapłaty opłaty manipulacyjnej, ryzyka przedłużenia okresu subskrypcji lub nieotwarcia lokaty. W Regulaminie nie wydzielono części poświęconej tym ryzykom. Nazw ryzyk i ich definicji nie zamieszczono również w Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej (dowód: karty nr 37-43, 46-52, 179-180). W Regulaminie nie zawarto również jednoznacznej informacji co do gwarancji wypłaty wartości Kwoty

Lokaty bez względu na termin rozwiązania umowy. Z deklaracji Przedsiębiorcy wynika, że taka gwarancja została przewidziana w części z oferowanych produktów (dowód: karta nr 85).

Tego rodzaju usługa została zdefiniowana w art. 4 ust. 1 pkt 41 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2357 ze zm.) obowiązującym od 21 kwietnia 2018r. Przez lokatę strukturyzowaną należy rozumieć przyjmowany przez bank depozyt o oznaczonym terminie zapadalności, w którym wpłacony kapitał jest w całości zwracany, a wypłata odsetek lub świadczeń dodatkowych oraz ich wysokość są uzależnione od uprzednio określonych warunków, obejmujących takie czynniki jak: indeks lub połączenie indeksów, z wyłączeniem lokat o zmiennym oprocentowaniu, których stopa zwrotu jest bezpośrednio powiązana z indeksem stopy procentowej takiej jak Euribor lub Libor, instrument finansowy lub połączenie instrumentów finansowych, towar lub połączenie towarów lub inne aktywa lub ich połączenie, kurs walutowy lub połączenie kursów walutowych.

#### **Charakterystyka produktu przedstawiona przez Bank**

Przedsiębiorca scharakteryzował oceniane produkty: podał, że lokaty strukturyzowane zapewniają klientom 100% gwarancji kapitału na koniec okresu trwania lokaty (Dzień Zamknięcia Lokaty) lub nawet w trakcie trwania okresu lokaty strukturyzowanej (jako przykład podano produkt o nazwie Kapitałny Rok). Stwierdzono, iż występują przypadki, w których Bank zapewnia nie tylko 100% gwarancję kapitału, ale również gwarancję odsetek (np. 2% odsetek w przypadku jednej z wersji Kapitałny Rok). Jednak potencjalne zyski z produktu (odsetki) uzależnione są od aktywa bazowego (wybrane akcje spółek, fundusze inwestycyjne, indeksy itd.), zgodnie z formułą naliczania odsetek od lokaty. Dodano również, że klient uzyskuje również odsetki za okres subskrypcji. Jako kolejną korzyść wskazano możliwość skorzystania z promocji, która dotyczy powiązania lokaty strukturyzowanej z atrakcyjnym oprocentowaniem lokaty bankowej. Bank opisał najważniejsze ryzyka, do których zaliczył możliwość nieuzyskania zysku na koniec okresu lokaty i zwrotu 100% kapitału oraz możliwość utraty części kapitału w razie rezygnacji z lokaty strukturyzowanej przed dniem zamknięcia lokaty (dowód: karta nr 85).

Warunki ww. usługi są określane w licznych dokumentach udostępnianych konsumentom przy zawarciu umowy:

- „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej” (dalej zwanych także „Warunkami Lokaty”),
- „Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” (dalej zwanej także „Dyspozycją Otwarcia”),
- „Regulaminie otwierania i prowadzenia lokat strukturyzowanych” (zwanedalej także „Regulaminem otwierania”) (dowód: karty nr 84, 191).

Natomiast „Potwierdzenie Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” (zwanym dalej także „Potwierdzeniem Otwarcia”) jest dosyłane klientowi dopiero po otwarciu Lokaty (dowód: karta nr 84).

W powołanych wcześniej postanowieniach „Regulaminu otwierania” zawarte są odesłania do informacji zawartych w dokumencie pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”. W związku z tym zostało uznane, że dane zawarte w „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej” dopełniają warunki Lokaty określone w Regulaminie.

Bank stwierdził, że konsumenci zawsze otrzymują Warunki Lokaty Strukturyzowanej przed zawarciem umowy. W sytuacji, gdyby nie zostały one wydane to nie doszłoby do zawarcia umowy, bowiem dokument zawiera tzw. essentialia negotii tej umowy (dowód: karta nr 1810).

Dokument ten ma formę wzorca, który w swej treści nie przewiduje potwierdzenia przez konsumenta zapoznania się z nim, a więc z konkretnymi specyficznymi dla danego produktu parametrami. Dokument ten składa się z dwóch części. Pierwsza ma formę tabeli obejmującej dane dotyczące: gwarancji kapitału, minimalnej kwoty lokaty, pobieranych opłat, sposobu obliczenia kwot wypłacanych z tytułu osiągniętego zysku, wartości wypłacanych kwot, dat subskrypcji, nazw aktywów, w które są inwestowane środki pieniężne wpłacane przez konsumentów.

Informacje o naliczanych odsetkach od Kwoty Lokaty zostały opisane w różny sposób w przypadku różnych produktów:

1. „Oprocentowanie Kwoty Lokaty oraz Opłaty Subskrypcyjnej w Okresie Subskrypcji 4% w skali roku, oprocentowanie stałe

Formuła Naliczania Odsetek Od Lokaty: Wysokość odsetek obliczona zostanie zgodnie z poniższym wzorem:

$Kwota\ Lokaty \times WP \times K$

Gdzie:

$K = 7\%$  jeżeli w Dniu Ustalenia Odsetek 1 spełniony będzie warunek, że kursy zamknięcia wszystkich wymienionych powyżej akcji będą wyższe lub równe od ich kursów zamknięcia w Dniu Otwarcia Lokaty. W takim przypadku Dzień Ustalenia Odsetek 1 staje się Dniem Zamknięcia Lokaty.

$K = 14\%$  jeżeli w Dniu Ustalenia Odsetek 2 spełniony będzie warunek, że kursy zamknięcia wszystkich wymienionych powyżej akcji będą wyższe lub równe od ich kursów zamknięcia w Dniu Otwarcia Lokaty. W takim przypadku Dzień Ustalenia Odsetek 2 staje się Dniem Zamknięcia Lokaty.

$K = 21\%$  jeżeli w Dniu Zamknięcia Lokaty spełniony będzie warunek, że kursy zamknięcia wszystkich wymienionych powyżej akcji będą wyższe lub równe od ich kursów zamknięcia w Dniu Otwarcia Lokaty.

$K = 0\%$  jeżeli w Dniu Zamknięcia Lokaty nie zostanie spełniony będzie warunek, że kursy zamknięcia wszystkich wymienionych powyżej akcji będą wyższe lub równe od ich kursów zamknięcia w Dniu Otwarcia Lokaty.

WP Współczynnik Partycypacji

Współczynnik Partycypacji 80%-120% Ostateczna wartość Współczynnika Partycypacji zostanie określona po zakończeniu subskrypcji i podana zostanie w Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej.

Data wypłaty Odsetek i Kwoty Lokaty

Najpóźniej do 27 kwietnia 2016 po Dniu Ustalenia Odsetek 1

Najpóźniej do 28 kwietnia 2017 po Dniu Ustalenia Odsetek 2

Najpóźniej do 27 kwietnia 2018 po Dniu Ustalenia Odsetek” (dowód: karta nr 32).

2. W innym przypadku podano następujące dane:

„Oprocentowanie Kwoty Lokaty oraz Opłaty Subskrypcyjnej w Okresie Subskrypcji 4% w skali roku, oprocentowanie stałe

Formuła Naliczania Odsetek Od Lokaty: Wysokość odsetek obliczona zostanie zgodnie z poniższym wzorem:



Kwota Lokaty x K

Gdzie:

K= 7% jeżeli w Dniu Zamknięcia Lokaty spełniony będzie warunek, że kursy zamknięcia wymienionych powyżej akcji będą wyższe lub równe od ich kursów zamknięcia w Dniu Otwarcia Lokaty pomnożonych przez 110%.

K= 5% jeżeli w Dniu Zamknięcia Lokaty spełniony będzie warunek, że kursy zamknięcia wymienionych powyżej akcji będą wyższe lub równe od ich kursów zamknięcia w Dniu Otwarcia Lokaty pomnożonych przez 105%, ale nie będzie spełniony powyższy (opisany dla K=7%) warunek.

K= 3% jeżeli w Dniu Zamknięcia Lokaty spełniony będzie warunek, że kursy zamknięcia wymienionych powyżej akcji będą wyższe lub równe od ich kursów zamknięcia w Dniu Otwarcia Lokaty, ale nie będą spełnione powyższe (opisany dla K=7%, K=5%) warunki.

K=2% jeżeli w Dniu Zamknięcia Lokaty nie zostanie spełniony żaden z powyższych warunków (opisanych dla K=7%, K=5% i K=3%).

Data wypłaty Odsetek i Kwoty Lokaty Najpóźniej do 27 kwietnia 2016" (dowód: karta nr 34)

3. Kolejny produkt zawiera opis:

„Oprocentowanie Kwoty Lokaty oraz Opłaty Subskrypcyjnej w Okresie Subskrypcji 4% w skali roku, oprocentowanie stałe

Formuła Naliczania Odsetek Od Lokaty:

W dniu Ustalenia odsetek 1 wysokość odsetek obliczona zostanie zgodnie z poniższym wzorem:

$$\text{Kwota Lokaty} \times 20\% \times \text{WP} \times \text{MAX} \left[ 0; \frac{\text{Indeks}_1}{\text{Indeks}_0} - 1 \right]$$

W dniu Ustalenia odsetek 2 wysokość odsetek obliczona zostanie zgodnie z poniższym wzorem:

$$\text{Kwota Lokaty} \times 20\% \times \text{WP} \times \text{MAX} \left[ 0; \frac{\text{Indeks}_2}{\text{Indeks}_0} - 1 \right]$$

W dniu Ustalenia odsetek 3 wysokość odsetek obliczona zostanie zgodnie z poniższym wzorem:

$$\text{Kwota Lokaty} \times 20\% \times \text{WP} \times \text{MAX} \left[ 0; \frac{\text{Indeks}_3}{\text{Indeks}_0} - 1 \right]$$

W dniu Ustalenia odsetek 4 wysokość odsetek obliczona zostanie zgodnie z poniższym wzorem:

$$\text{Kwota Lokaty} \times 20\% \times \text{WP} \times \text{MAX} \left[ 0; \frac{\text{Indeks}_4}{\text{Indeks}_0} - 1 \right]$$

W dniu Zamknięcia Lokaty wysokość odsetek obliczona zostanie zgodnie z poniższym wzorem:

$$\text{Kwota Lokaty} \times 20\% \times \text{WP} \times \text{MAX} \left[ 0; \frac{\text{Indeks}_5}{\text{Indeks}_0} - 1 \right]$$

Gdzie:

Indeks \_0 - wartość Aktywa Bazowego w Dniu Otwarcia Lokaty

Indeks \_1 - wartość Aktywa Bazowego w Dniu Ustalenia Odsetek 1

Indeks \_2 - wartość Aktywa Bazowego w Dniu Ustalenia Odsetek 2

Indeks \_3 - wartość Aktywa Bazowego w Dniu Ustalenia Odsetek 3

Indeks \_4 - wartość Aktywa Bazowego w Dniu Ustalenia Odsetek 4

Indeks \_5- wartość Aktywa Bazowego w Dniu Zamknięcia Lokaty

WP Współczynnik Partycypacji

Słownie:

*W kolejnych Dniach Ustalenia Odsetek oraz w Dniu Zamknięcia Lokaty Odsetki od Lokaty Strukturyzowanej równe będą iloczynowi dwudziestu procent Kwoty Lokaty i Współczynnika Partycypacji oraz wyższej z dwóch wartości: 0 lub stopy zwrotu Aktywa Bazowego w okresie od Dnia Otwarcia Lokaty do kolejnych Dni Ustalenia Odsetek oraz Dnia Zamknięcia Lokaty*

*Współczynnik Partycypacji 80%-120% Ostateczna wartość Współczynnika Partycypacji zostanie określona po zakończeniu subskrypcji i podana zostanie w Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej.*

*Data wypłaty Odsetek i Kwoty Lokaty*

*Najpóźniej do 29 kwietnia 2016 po Dniu Ustalenia Odsetek 1*

*Najpóźniej do 2 maja 2017 po Dniu Ustalenia Odsetek 2*

*Najpóźniej do 30 kwietnia 2018 po Dniu Ustalenia Odsetek 3*

*Najpóźniej do 2 maja 2019 po Dniu Ustalenia Odsetek 4*

*Najpóźniej do 30 kwietnia 2020 po Dniu Zamknięcia Lokaty” (dowód: karta nr 35).*

Przy czym wzory sposobu wyliczenia wartości odsetek zostały napisane czcionką pogrubioną w sposób zwracający uwagę.

Druga część zamieszczona pod tabelą jest zatytułowana: „Ważne zastrzeżenia prawne”. Ma ona formę opisową i zawiera dodatkowe informacje dotyczące zawierania i realizacji umów (dowód: karty nr 32-36, 1552, 1658).

W trakcie postępowania ustalono, że informacje zawarte w części „Warunków Lokaty Strukturyzowanej” pn. „Ważne zastrzeżenia prawne” ulegały zmianom w następujących terminach: 1.10.2015r., 1.03.2016r., 1.04.2016r., 2.05.2016r., 1.06.2016r., 1.08.2016r. Kolejne zmiany były wprowadzone w maju 2017, wrześniu 2017r., październiku 2017r. oraz lutym 2018r. (dowód: karty nr 1103-1104, 1546). Spółka dostarczyła przykłady Warunków Lokat (dowód: karty nr 32-36, 182-185, 199, 200, 206, 215, 227, 235, 243, 252, 259, 264, 265, 270, 272, 276, 277, 282, 283, 288, 289, 294, 295, 299, 300, 305, 306, 311, 312, 318, 323, 327, 328, 331, 337, 338, 344, 350, 356, 362, 368, 374, 379, 380, 385, 390, 395, 397, 401, 406, 407, 412, 417-419, 425, 426, 432, 433, 439, 440, 446, 447, 452, 453, 459, 465, 471, 477, 483, 489, 495, 501, 507, 513, 519, 543, 549, 556, 557, 569, 576, 583, 589, 595, 600, 607, 613, 619, 631, 635, 643, 649, 655, 661, 667, 673, 678, 683, 679, 695, 701, 707, 713, 719, 724, 730, 737, 743, 749, 745, 760, 766, 771, 782-783, 785, 788, 790, 792, 794-795, 797, 799-804, 829, 839, 847, 854, 861, 868, 871, 873, 876, 879, 1044, 1051-1052, 1058-1059, 1054-1097, 1111, 1114, 1127, 1130, 1143, 1146, 1162, 1177, 1192, 1205, 1225, 1236, 1246, 1256, 1267, 1279, 1289, 1299, 1308, 1317, 1326-1327, 1339, 1350, 1361, 1372-1373, 1385, 1396, 1407-1408, 1419-1420, 1433-1434, 1445-1446, 1459, 1470-1471, 1483-1484, 1496-1497, 1509, 1520, 1531, 1552, 1564, 1575-1576, 1592-1593, 1606-1607, 1620-1621, 1634, 1646-1658, 1670, 1683, 1706-1707, 1721-1722, 1734-1735, 1749-1750, 1764-1765, 177-1780, 1797).

1. Dokument „Ważne zastrzeżenia prawne” stosowany od 1.06.2016r. posiadał następującą treść: „Niniejszy materiał ma charakter informacyjny oraz nie stanowi oferty w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeksu cywilnego. Informacje zawarte w niniejszym materiale nie mogą być traktowane, jako usługa doradztwa inwestycyjnego, podatkowego lub jako forma świadczenia pomocy prawnej. Idea Bank S.A. dolożył starań, aby zamieszczone w niniejszym materiale informacje były rzetelne oraz oparte na wiarygodnych źródłach. Wszystkie określenia pisane wielkimi literami mają znaczenie

*nadane im w „Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunków lokat strukturyzowanych” („Regulamin”).*

*Zawieranie umów o Lokaty Strukturyzowane może się wiązać z konsekwencjami podatkowymi. W celu uzyskania szczegółowych informacji w zakresie opodatkowania zysków z umów o Lokaty Strukturyzowane, Klient powinien zasięgnąć porady profesjonalnego doradcy podatkowego.*

*Idea Bank S.A. oferując lokatę strukturyzowaną nie świadczy usług doradztwa inwestycyjnego, ani nie udziela porad inwestycyjnych lub rekomendacji zawarcia transakcji. Ostateczna decyzja, co do otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz wielkości zaangażowania środków należy wyłącznie do Klienta.*

*Otwarcie Lokaty Strukturyzowanej wiąże się z opłatami, których wysokość i sposób pobierania zostały określone w niniejszych Warunkach oraz w Regulaminie.*

*Zawarcie umowy o Lokatę Strukturyzowaną nie gwarantuje osiągnięcia zysku powyżej 1% w skali roku, naliczanego od Salda Lokaty i wypłacanego w każdym Dniu Ustalenia Odsetek oraz po Dniu Zamknięcia Lokaty. Ewentualny zysk z Lokaty Strukturyzowanej powyżej 1 % w skali roku, naliczany od Salda Lokaty i wypłacanego w każdym Dniu Ustalenia Odsetek oraz po Dniu Zamknięcia Lokaty, wynika ze zmiany wyceny Aktywa Bazowego i ustalonego Współczynnika Partycypacji. Lokata podlega ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego do wysokości nieprzekraczającej równowartości w złotych 100 000 euro.*

*Korzystanie z Lokat Strukturyzowanych wiąże się z ryzykiem, w szczególności z:*

- ryzykiem związanym ze spadkiem wartości Aktywa Bazowego w Okresie Lokaty. Wartość Bieżąca Lokaty Strukturyzowanej może ulegać znacznym wahaniom ze względu na zmiany wyceny Aktywa Bazowego spowodowane różnorodnymi czynnikami ryzyka;*
- ryzykiem utraty części Kwoty Lokaty, w przypadku złożenia Dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej przed końcem Okresu Lokaty ze względu na zmiany Wartości Bieżącej Lokaty Strukturyzowanej oraz obowiązek zapłaty Opłaty Manipulacyjnej;*
- ryzykiem przedłużenia Okresu Subskrypcji lub nieotwarcie Lokaty Strukturyzowanej, oraz zwrotu Kwoty Lokaty.*

*Niezależnie od informacji przekazanych przez Idea Bank S.A., przed zawarciem umowy o Lokatę Strukturyzowaną Klient jest zobowiązany do określenia jej ryzyka, oceny jej ryzyka, potencjalnych korzyści oraz ewentualnych strat, jak również w szczególności charakterystyki, konsekwencji prawnych i księgowych transakcji, konsekwencji zmieniających się czynników rynkowych oraz w sposób niezależny ocenić, czy jest w stanie sam lub po konsultacjach ze swoim doradcami podjąć takie ryzyko. Bank umożliwi Klientowi ocenę swojego profilu inwestycyjnego za pomocą formularza Analizy Finansów Osobistych” (dowód: karta nr 1226).*

**2. W dniu 1 sierpnia 2016r. zaczęto wykorzystywać „Ważne zastrzeżenia prawne” w następującym zmienionym brzmieniu: „Informacje zawarte w niniejszym materiale nie mogą być traktowane jako usługa doradztwa inwestycyjnego, podatkowego lub jako forma świadczenia pomocy prawnej. Idea Bank dołożył starań, aby zamieszczone w niniejszym materiale informacje były rzetelne oraz oparte na wiarygodnych źródłach. Wszystkie określenia pisane wielkimi literami mają znaczenie nadane im w „Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunków lokat strukturyzowanych” („Regulamin”).**

*Zawieranie umów o Lokaty Strukturyzowane może się wiązać z konsekwencjami podatkowymi. W celu uzyskania szczegółowych informacji w zakresie opodatkowania*

zysków z umów o Lokaty Strukturyzowane, Klient powinien zasięgnąć porady profesjonalnego doradcy podatkowego.

Idea Bank S.A. oferując lokatę strukturyzowaną nie świadczy usług doradztwa inwestycyjnego, ani nie udziela porad inwestycyjnych lub rekomendacji zawarcia transakcji. Ostateczna decyzja, co do otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz wielkości zaangażowanych środków należy wyłącznie do Klienta.

Otwarcie Lokaty Strukturyzowanej wiąże się z opłatami, których wysokość i sposób pobierania zostały określone w niniejszych Warunkach oraz w Regulaminie.

Zawarcie umowy o Lokatę Strukturyzowaną nie gwarantuje osiągnięcia zysku. Ewentualny zysk z Lokaty Strukturyzowanej wynika ze zmiany wyceny Aktywa Bazowego i ustalonego Współczynnika Partycypacji. Lokata podlega ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego do wysokości nieprzekraczającej równowartości w złotych 100 000 euro.

Korzystanie z Lokat Strukturyzowanych wiąże się z ryzykiem, w szczególności z:

- ryzykiem związanym ze spadkiem wartości Aktywa Bazowego. W okresie Lokaty Wartość Bieżąca Lokaty Strukturyzowanej może ulegać znacznym wahaniom ze względu na zmiany wyceny Aktywa Bazowego spowodowane różnorodnymi czynnikami ryzyka.

- ryzykiem utraty części Kwoty Lokaty, w przypadku złożenia Dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej przed końcem Okresu lokaty ze względu na zmiany Wartości Bieżącej Lokaty Strukturyzowanej oraz obowiązek zapłaty Opłaty Manipulacyjnej;

- ryzykiem przedłużenia Okresu Subskrypcji lub nieotwarcia Lokaty Strukturyzowanej, oraz zwrotu Kwoty Lokaty.

Niezależnie od informacji przekazanych przez Idea Bank S.A., przed zawarciem umowy o Lokatę Strukturyzowaną Klient jest zobowiązany do określenia jej ryzyka, oceny jej ryzyka, potencjalnych korzyści oraz ewentualnych strat, jak również w szczególności charakterystyki, konsekwencji prawnych i księgowych transakcji, konsekwencji zmieniających się czynników rynkowych oraz w sposób niezależny ocenić, czy jest w stanie sam lub po konsultacjach ze swoimi doradcami podjąć takie ryzyko. Bank umożliwi Klientowi ocenę swojego profilu inwestycyjnego za pomocą formularza „Analizy Finansów Osobistych” (dowód: karty nr 861, 1111).

3. W przypadku produktów oferowanych od 2.05.2017r. część „Warunków Lokaty Strukturyzowanej” pn. „Ważne zastrzeżenia prawne” przyjęła brzmienie (dowód: karty nr 1044, 1052, 1059, 1065, 1552-verte): „Wszelkie określenia pisane wielkimi literami mają znaczenie nadane im w „Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunku lokat strukturyzowanych” („Regulamin”).

Idea Bank S.A. oferując lokatę strukturyzowaną nie świadczy usług doradztwa inwestycyjnego, ani nie udziela porad.

Otwarcie Lokaty Strukturyzowanej wiąże się z opłatami, których wysokość i sposób pobierania zostały określone w niniejszych Warunkach oraz w Regulaminie.

Zawarcie umowy o Lokatę Strukturyzowaną nie gwarantuje osiągnięcia zysku. Ewentualny zysk z Lokaty Strukturyzowanej wynika ze zmiany wyceny Aktywa Bazowego i ustalonego Współczynnika Partycypacji.

Lokata podlega ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego do wysokości nieprzekraczającej równowartości w złotych 100 000 euro.

Korzystanie z Lokat Strukturyzowanych wiąże się z ryzykiem:

- ryzykiem związanym ze spadkiem wartości Aktywa Bazowego. W Okresie Lokaty Wartość Bieżąca Lokaty Strukturyzowanej może ulegać znacznym wahaniom ze względu na zmiany wyceny Aktywa Bazowego spowodowane różnorodnymi czynnikami rynkowymi;
- ryzykiem utraty części Kwoty Lokaty, w przypadku złożenia Dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej przed końcem Okresu Lokaty ze względu na zmiany wartości Bieżącej Lokaty Strukturyzowanej oraz obowiązek zapłaty opłaty Manipulacyjnej;
- ryzykiem przedłużenia Okresu Subskrypcji lub nieotwarcia Lokaty Strukturyzowanej, oraz zwrotu Kwoty Lokaty.

Bank umożliwi Klientowi ocenę swojego profilu inwestycyjnego za pomocą formularza Analizy Finansów Osobistych.

Historyczne wyniki Aktywa Bazowego nie stanowią gwarancji podobnych wyników w przyszłości”.

Zmianie uległa również pierwsza część „Warunków Lokaty Strukturyzowanej”. Poniżej tabeli określającej parametry produktów dodano następujące informacje: „Idea Bank zastrzega sobie możliwość przedłużenia Okresu Subskrypcji o nie więcej niż dwa miesiące od planowanego ostatniego dnia Okresu Subskrypcji. W wypadku przedłużenia Okresu Subskrypcji terminy podane w niniejszych Warunkach ulegają odpowiedniemu przesunięciu”.

4. W przypadku produktów oferowanych od 1.06.2017r., część „Warunków” pn. „Ważne zastrzeżenia prawne” przyjęła brzmienie: „Wszelkie określenia pisane wielkimi literami mają znaczenie nadane im w „Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunku lokat strukturyzowanych” („Regulamin”).

Idea Bank S.A. oferując lokatę strukturyzowaną nie świadczy usług doradztwa inwestycyjnego, ani nie udziela porad.

Otwarcie Lokaty Strukturyzowanej wiąże się z opłatami, których wysokość i sposób pobierania zostały określone w niniejszych Warunkach oraz w Regulaminie.

Zawarcie umowy o Lokatę Strukturyzowaną nie gwarantuje osiągnięcia zysku. Ewentualny zysk z Lokaty Strukturyzowanej wynika ze zmiany wyceny Aktywa Bazowego i ustalonego Współczynnika Partycypacji.

Lokata podlega ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Informacje dotyczące zasad gwarantowania środków z Lokaty w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego określone zostały szczegółowo w Arkuszu informacyjnym dla deponentów.

Korzystanie z Lokat Strukturyzowanych wiąże się z ryzykiem:

- ryzykiem związanym ze spadkiem wartości Aktywa Bazowego. W Okresie Lokaty Wartość Bieżąca Lokaty Strukturyzowanej może ulegać znacznym wahaniom ze względu na zmiany wyceny Aktywa Bazowego spowodowane różnorodnymi czynnikami rynkowymi,
- ryzykiem utraty części Kwoty Lokaty, w przypadku złożenia Dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej przed końcem Okresu Lokaty ze względu na zmiany wartości Bieżącej Lokaty Strukturyzowanej oraz obowiązek zapłaty opłaty Manipulacyjnej;
- ryzykiem przedłużenia Okresu Subskrypcji lub nieotwarcia Lokaty Strukturyzowanej, oraz zwrotu Kwoty Lokaty.

Bank umożliwi Klientowi ocenę swojego profilu inwestycyjnego za pomocą formularza Analizy Finansów Osobistych.

Historyczne wyniki aktywa Bazowego nie stanowią gwarancji podobnych wyników w przyszłości” (dowód: karty nr 1066, 1071, 1077, 1083, 1090, 1094, 1098).

Wraz z ww. zmianą „Warunków Lokaty Strukturyzowanej” zaczęto wykorzystywanie dokumentu pn. „Arkusz informacyjny dla deponentów”. Obejmuje on następujące informacje:

*„Zakres ochrony: równowartość złotych 100 000 euro w odniesieniu do każdego deponenta w jednym podmiocie objętym systemem gwarantowania.” Zdanie to zostało wyjaśnione w następujący sposób: „Ogólny zakres ochrony. Jeżeli depozyt nie jest dostępny, gdyż podmiot objęty systemem gwarantowania nie jest w stanie wypełnić swoich zobowiązań finansowych, wypłatę na rzecz deponentów dokonuje Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Kwota wypłaty wynosi maksymalnie równowartość w złotych 100 000 euro w odniesieniu do każdego deponenta w jednym podmiocie objętym systemem gwarantowania. Oznacza to, że w celu określenia kwoty objętej gwarancją sumowane są wszystkie depozyty ulokowane w tym samym podmiocie objętym systemem gwarantowania. Przykładowo, jeżeli deponent posiada równowartość w złotych 90 000 euro na rachunku oszczędnościowym i równowartość w złotych 20 000 euro na rachunku bieżącym w tym samym podmiocie objętym systemem gwarantowania, wypłacona zostanie jedynie kwota równowartości w złotych 100 000 euro. (...) Do obliczenia równowartości euro w złotych przyjmuje się kurs średni ogłaszany przez Narodowy Bank Polski w dniu spełnienia warunków gwarancji, w rozumieniu art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. poz. 996), wobec danego podmiotu objętego systemem gwarantowania depozytów” (dowód: karta nr 1591).*

Dokument ten nie zawiera odniesień do sposobu wyliczania wartości objętej gwarancją BFG z tytułu wypłat środków zainwestowanych w Lokaty Strukturyzowane, w sytuacji, gdy wypłata będzie następowała w trakcie realizacji umowy Lokaty Strukturyzowanej.

5. W lutym 2018r. została wprowadzona kolejna zmiana „Ważnych zastrzeżeń prawnych” (dowód: karta nr 1658). W części pn. „Ważne zastrzeżenia prawne” umieszczono następujące informacje:

*„Wszelkie określenia pisane wielkimi literami mają znaczenie nadane im w „Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunku lokat strukturyzowanych” („Regulamin”).*

*Idea Bank S.A. oferując lokatę strukturyzowaną nie świadczy usług doradztwa inwestycyjnego, ani nie udziela porad prawnych.*

*Otwarcie Lokaty Strukturyzowanej wiąże się z opłatami, których wysokość i sposób pobierania zostały określone w niniejszych Warunkach oraz w Regulaminie.*

*Zawarcie umowy o Lokatę Strukturyzowaną nie gwarantuje osiągnięcia zysku. Ewentualny zysk z Lokaty Strukturyzowanej wynika ze spełnienia warunku naliczenia odsetek określonych w Formule Naliczania Odsetek od Lokaty i ustalonego Współczynnika Partycypacji.*

*Bank umożliwia Klientowi ocenę swojego profilu inwestycyjnego za pomocą formularza Analizy Finansów Osobistych.*

*Historyczne wyniki aktywa Bazowego nie stanowią gwarancji podobnych wyników w przyszłości” (dowód: karty nr 1658, 1706-1707).*

W Tabeli umieszczonej w „Warunkach” zawarto następujące informacje:

*„Podatek od Odsetek: Na moment subskrypcji podatek od osób fizycznych, które otworzyły Lokatę w celu niezwiązanym z prowadzoną działalnością gospodarczą, wynosi 19%. Wysokość opodatkowania może ulec zmianie w przyszłości.*

*Ryzyka związane z Lokatą Strukturyzowaną:*

- ryzyko rynkowe związane z zachowaniem się Aktywa Bazowego. Osiągnięcie zysku z Lokaty Strukturyzowanej uzależnione jest od zachowania Aktywa Bazowego. Jeżeli nie zostaną spełnione warunki wskazane w Formule Naliczania Odsetek Od Lokaty, to Klient nie osiągnie zysku lub zysk ten może być niższy niż zakładany;
- utrata części Kwoty Lokaty i nieosiągnięcie zysku, w przypadku złożenia Dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej przed końcem Okresu Lokaty ze względu na wypłatę Kwoty Wykupu w wysokości 99,56% Kwoty Lokaty;
- ryzyko przedłużenia Okresu Subskrypcji lub nieotwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz zwrotu Kwoty Lokaty;
- ryzyko kredytowe Banku rozumiane jako możliwość wystąpienia czasowej lub trwałej niezdolności Banku do realizacji swoich zobowiązań. Klient może jednak skorzystać z gwarancji Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Informacje dotyczące zasad gwarantowania środków z Lokaty w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego określone zostały szczegółowo w Arkuszu informacyjnym dla Deponentów” (dowód: karta nr 1658).

Dodatkowo wprowadzony został dokument pn. „Dokument zawierający kluczowe informacje” (dowód: karty nr 1660-1661). Jako cel funkcjonowania tego dokumentu podano: „Poniższy dokument zawiera kluczowe informacje o danym produkcie inwestycyjnym. Nie jest to materiał marketingowy. Udzielenie tych informacji jest wymagane prawem aby pomóc w zrozumieniu charakteru tego produktu inwestycyjnego oraz ryzyka, potencjalnych zysków i strat z nim związanych, a także pomóc w porównaniu go z innymi produktami”. Dokument ten zawiera szeroki opis cech produktu. Jednak przedmiotem tego postępowania nie jest ocena jakości przekazanych informacji za pośrednictwem nowo wprowadzonego do obrotu dokumentu. Analiza stosowanych innych wzorców umów wykazała, że nie zawierają one zapisów świadczących, iż dokument ten staje się elementem umowy tak jak to jest w przypadku „Warunków Lokaty Strukturyzowanej”. Tym samym fakt podania w ww. dokumencie zawierającym kluczowe informacje, parametrów Lokat Strukturyzowanych nie będzie miał bezpośredniego wpływu na ocenę zmian wprowadzonych w „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej”.

Analiza poszczególnych „Warunków Lokat Strukturyzowanych” wykazała, że zmiany wprowadzane w kolejnych okresach co do opisu ryzyk związanych z inwestowaniem w produkty, oraz określania wysokości potencjalnego zysku nie mają wpływu na sposób interpretacji poszczególnych treści zawartych w warunkach. Różnice te wynikają z różnej specyfiki poszczególnych produktów. Przedmiotem oceny w niniejszej sprawie jest sposób przedstawienia w określonym dokumencie kwestii związanych z ryzykami, a nie ocena cech produktów.

Kolejnym z dokumentów, który określał warunki na jakich są realizowane umowy pn. „Dyspozycja Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” w wersji obowiązującej przynajmniej od 2 marca 2015r. zawierał następujące informacje:

1. „Wnioskuję o otwarcie Lokaty Strukturyzowanej ... na zasadach określonych w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej („Warunki”) ... oraz Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunków lokat strukturyzowanych przez Idea Bank S.A. („Regulamin”), o następujących warunkach:...”.

„1. Pojęcia używane w niniejszej dyspozycji należy rozumieć zgodnie z ich definicjami określonymi w Regulaminie.

2. Klient wyraża zgodę na podjęcie przez bank określonych inwestycji kapitałowych w Aktywo Bazowe z części kwoty Lokaty.

3. Klient oświadcza, że przed złożeniem dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej ... otrzymał, zapoznał się i akceptuje postanowienia Warunków, Regulaminu oraz przyjmuje je do stosowania.
5. Klient wyraża zgodę na pobranie Opłaty administracyjnej z Kwoty Lokaty lub Opłaty Subskrypcyjnej z wpłaconych w Okresie Subskrypcji na wskazany powyżej rachunek do wpłaty środków w Okresie Subskrypcji.
6. Klient wyraża zgodę na przesunięcie terminów podanych w niniejszej dyspozycji w przypadku przedłużenia Okresu Subskrypcji.
7. W przypadku Klientów prowadzących działalność gospodarczą ewentualne przychody odsetkowe związane są z tą działalnością" (dowód: karty nr 37, 48).

2. W dniu 1 lutego 2018r. zmianie uległo brzmienie „Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej”:

„Wnioskuje o otwarcie Lokaty Strukturyzowanej ... na zasadach określonych w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej ... („Warunki”) oraz Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunków lokat strukturyzowanych („Regulamin) przez Idea Bank S.A., o następujących warunkach:...”.

- „1. Klient oświadcza, że przed złożeniem Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej ... otrzymał, zapoznał się i akceptuje postanowienia Warunków, Regulaminu i właściwego regulaminu, o którym mowa w § 1 ust. 2 Regulaminu oraz przyjmuje je do stosowania.
2. Klient oświadcza, iż posiada status rezydenta podatkowego Polski, a w przypadku jego zmiany poinformuje niezwłocznie o tym fakcie Bank.
3. Klient wyraża zgodę na przesunięcie terminów podanych w niniejszej Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej „...” w przypadku przedłużenia Okresu Subskrypcji.
4. Klient oświadcza, że przed złożeniem Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej .... otrzymał Dokument zawierający kluczowe informacje oraz Arkusz informacyjny dla Deponentów” (dowód: karta nr 1659).

Oprócz dokumentu pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” również „Dyspozycja Otwarcia Lokaty” i „Potwierdzenie Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” zawierają dane dotyczące parametrów produktu. Parametry te określają gwarancję kapitału, rachunek do wpłaty środków w okresie subskrypcji, minimalną kwotę lokaty, minimalny wolumen subskrypcji, okres subskrypcji, dzień otwarcia lokaty, dzień zamknięcia lokaty, dzień ustalenia odsetek, opłatę administracyjną, opłatę subskrypcyjną, opłatę manipulacyjną, oprocentowanie kwoty lokaty, aktywo bazowe, formułę naliczania odsetek od lokaty, współczynnik partycypacji, kwotę wykupu przed dniem zamknięcia lokaty, dzień wyceny, daty wypłaty odsetek i kwoty lokaty (dowód: karty nr 32-36). W zależności od produktów dane dotyczące tych parametrów ulegają zmianie (dowód: karty nr 37-43).

Bank wyjaśnił, że najważniejsze informacje o tych umowach, które odróżniają daną lokatę strukturyzowaną od innych produktów podane są w dokumencie pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” (dowód: karta nr 191).

W piśmie skierowanym do Urzędu po zapoznaniu się ze zgromadzoną dokumentacją, zawarta została informacja, iż Spółka od lipca 2019r. zaprzestala oferowania lokat strukturyzowanych (dowód: karta nr 1810). W uzupełnieniu tych wyjaśnień Spółka poinformowała, że w dniu 3 czerwca 2019r. została zawarta ostatnia umowa (przystąpienie do subskrypcji o lokaty strukturyzowane) (dowód: karty nr 1814-1815). Dodatkowo poinformowano, iż 13 sierpnia 2019r. Zarząd Idea Banku SA podjął uchwałę nr 22/08/2019



o zaprzestaniu zawierania przez pracowników Banku umów o świadczenie usług w zakresie instrumentów finansowych oraz produktów inwestycyjnych (dowód: karty nr 1814-1816).

## **B. Ocena prawna ustalonych faktów**

### **B.1. Naruszenie interesu publicznego**

Wstępnym, a zarazem niezbędnym warunkiem uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozpatrzenia określonej sprawy jest wykazanie, iż ma ona charakter publicznoprawny tzn., że w jej okolicznościach zagrożony jest **interes publiczny**. Zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest m.in. podejmowana w interesie publicznym ochrona konsumentów narażonych na stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Powołana ustawa należy zatem do sfery prawa publicznego i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy określone działania przedsiębiorcy nie dotyczą wyłącznie interesów jednostkowych, lecz dotyczą szerszego kręgu uczestników rynku.

W ocenie Prezesa Urzędu niniejsza sprawa ma charakter publicznoprawny. Objęte postawionymi zarzutami zachowania Idea Banku SA wymierzone były bowiem w szeroki krąg uczestników rynku. Były one skierowane do nieograniczonej żadnymi warunkami ilości konsumentów. Oceniany dokument był przedkładany konsumentom do zapoznania i stanowi integralny element umowy. Tym samym w oparciu o „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” decyzje o zawarciu umowy mogą podjąć potencjalni konsumenci, a osoby, które zawarły umowy w oparciu o niego, mogły podejmować decyzje co do trybu dochodzenia roszczeń, gdy w ich opinii realizacja umowy nie przyniosła spodziewanych korzyści, lub też, gdy ponieśli straty, których nie spodziewali się. W przedmiotowej sprawie mamy zatem do czynienia z interwencją o charakterze publicznoprawnym, co uzasadnia ocenę zachowania Idea Banku na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

### **B.2. Naruszenie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów**

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów „zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”. Art. 24 ust. 2 pkt 3 ww. ustawy stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumienie się godzące w nie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami zachowanie przedsiębiorcy, w szczególności: nieuczciwe praktyki rynkowe. W myśl art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie bezprawnymi praktykami przedsiębiorców. Ustawa w art. 24 ust. 2 określa katalog takich praktyk, przy czym podkreślenia wymaga, że katalog ten ma charakter otwarty, gdyż ustawodawca posłużył się w treści powołanego przepisu określeniem „w szczególności”. Oznacza to, że zakazem wynikającym z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów objęte są również inne niż wymienione w ust. 2 pkt 2-4 tego przepisu zachowania przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, a zarazem godzą w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- 1) oceniane zachowanie podejmowane jest przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- 2) zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności lub jest sprzeczne z dobrymi obyczajami,
- 3) zachowanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

#### **B.2.1. Idea Bank SA jako przedsiębiorca**

Stosownie do art. 4 pkt 1 lit. a) w obecnym brzmieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.), a także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców.

Powyżej powołana ustawa Prawo przedsiębiorców weszła w życie w dniu 30.04.2018 r. W art. 4 ust. 1 ustawa definiuje przedsiębiorcę jako osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Wcześniej ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów powoływała się na przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 672 ze zm.). Zgodnie z art. 4 ust. 1 tej wersji ustawy przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

W związku z powyższym na podstawie obu ustaw, do których odnosi się ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów obowiązujących na dzień wszczęcia postępowania jak i wydania decyzji spółka akcyjna jako spółka prawa handlowego wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego jest przedsiębiorcą.

Idea Bank S.A. prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000026052. Przedsiębiorca posiada status banku w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 22357, ze zm). Głównym przedmiotem działalności Spółki jest działalność bankowa. Nie ulega zatem wątpliwości, że Spółka posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 uokik. Tym samym, Idea Bank przy wykonywaniu działalności gospodarczej, podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jej działania mogą być oceniane w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Jednocześnie biorąc od uwagę, iż Przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą jako bank w zakresie tej działalności spoczywają na nim szczególne obowiązki.

*„Banki to instytucje, których głównym przedmiotem działalności są usługi o charakterze depozytowo-kredytowym (mieszczące się w zakresie typowej, rdzennie bankowej działalności), za pośrednictwem których dokonuje się alokacja środków finansowych w gospodarce. Z jednej strony banki przyjmują na przechowanie środki pieniężne od klientów, dysponując czasowo wolnymi środkami finansowymi (tzw. bierne operacje bankowe, które składają się na działalność depozytową banku), z drugiej zaś strony udostępniają te środki klientom poszukującym kapitału (kredytu) ze względu na czasowy*

niedobór środków własnych (tzw. czynne operacje bankowe, które składają się na działalność kredytową banku).

Zgodnie z powszechnie formułowanym w piśmiennictwie poglądem banki stanowią przedsiębiorstwa o szczególnym przedmiocie działalności, a prawna samodzielność banku jako przedsiębiorcy oznacza, że działa on jako pełnoprawny uczestnik obrotu, uprawniony do nabywania praw i zaciągania zobowiązań we własnym imieniu i na własny rachunek (co wynika z art. 5 ust. 4 pr. bank.). (...)

Specyfika działalności bankowej, wynikająca z definicji legalnej banku (art. 2 pr. bank.), wyrażająca się w obciążeniu ryzykiem środków powierzonych pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym, przesądza także o tym, że bank należałoby traktować jako instytucję zaufania publicznego. Świadczy o tym wiele rozwiązań prawnych, wśród których trzeba wskazać m.in.: unormowanie zasad prowadzenia działalności bankowej; określenie przesłanek, od których spełnienia uzależnione jest utworzenie i podjęcie działalności przez banki; publicznoprawną ingerencję w ogólne zasady prawa cywilnego i handlowego prowadzącą do powstania szczególnych reguł działania banków w sferze obrotu akcjami banków (art. 25o, 25p, 25r, 25s i 28 pr. bank.) oraz reguł ich gospodarki finansowej (rozdział 10 pr. bank.) i zrzeszania się (rozdział 9 pr. bank.); szczególne uprawnienia i obowiązki, których co do zasady nie mają inni przedsiębiorcy, służące ochronie interesów klientów banku oraz zabezpieczeniu interesów banku; określenie przepisami ustawowymi celu i zasad funkcjonowania nadzoru nad działalnością banków i przekazanie organom nadzoru funkcji z zakresu władztwa publicznego; szczególną ochronę deponentów, czemu służą publicznoprawne regulacje w zakresie obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny oraz ustalane przez Komisję Nadzoru Finansowego (wiążące dla banków) normy płynności i inne normy dopuszczalnego ryzyka w działalności banków. Wszystko to powoduje, że bank nie może być traktowany tylko - jak ma to miejsce w naukach ekonomicznych - jako „przedsiębiorstwo usługowe”, które dąży przede wszystkim do maksymalizacji zysku. Istotą działalności banku, obok zarządzania przepływami strumieni pieniężnych, stanowi zarządzanie ryzykiem, na które narażone są gromadzone przez niego środki pieniężne, dlatego też bank w pierwszej kolejności musi dążyć do minimalizacji ryzyka, a dopiero w następnej - do maksymalizacji zysku, co jest zgodne z najnowszymi trendami w zakresie regulacji rynku finansowego.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE wynika, że działalność depozytową należy rozumieć bardzo szeroko, gdyż może być ona wykonywana nie tylko za pomocą instrumentów finansowych posiadających immanentną (wrodzoną) cechę zwrotności, ale również za pomocą instrumentów finansowych nieposiadających takiej cechy, których zwrotny charakter wynika z postanowień umownych” /Edyta Rutkowska-Tomaszewska: Ochrona prawna klienta na rynku usług bankowych, Lex 2013/.

Z powyższego opracowania wynika, że banki jako przedsiębiorcy pełnią szczególną rolę w obrocie gospodarczym. Działają one nie tylko na własny rachunek, ale dodatkowo muszą wypełniać powierzone im zadania w zakresie ochrony środków pieniężnych m.in. najsłabszych uczestników rynku, którymi są konsumenci. Pozycja, którą zajmują banki w obrocie gospodarczym, a więc zarządzanie oszczędnościami m.in. konsumentów wymaga od nich dbania o transparentność działania. Stosowane procedury np. inwestycyjne, rzetelność przekazywanych informacji i ich stałość w całym procesie realizacji umowy muszą być jasne, zrozumiałe dla osób, do których są one kierowane. Konsumenci powinni mieć pewność, że wszelkie otrzymywane informacje są pewne, niezmiennie i umożliwiają podjęcie racjonalnych decyzji. A więc, że produkty oferowane konsumentom Bank

przygotuje w sposób odpowiedni do ich oczekiwań dotyczących ochrony posiadanych przez nich oszczędności.

### **B.2.2. Bezprawność działań**

Kolejną przesłanką, która musi być spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działania przedsiębiorcy rozumiana jako sprzeczność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa lub dobrymi obyczajami. Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny zakazane przepisami prawa administracyjnego, przepisami prawa gospodarczego publicznego, przepisami prawa cywilnego. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa.

Biorąc pod uwagę przedmiot niniejszego postępowania należy uwzględnić wejście w życie w dniu 21 kwietnia 2018r. zmiany przepisów Prawa bankowego. W art. 4 ust. 1 pkt 41 ustawy Prawo bankowe, wprowadzona została definicja lokaty strukturyzowanej. Dodatkowo od tego terminu obowiązują ustawowe regulacje dotyczące oferowania tego rodzaju produktu. Dzięki wprowadzeniu tych przepisów usunięta została luka prawna oraz dodatkowo potwierdzona została konieczność wzmocnienia ochrony interesów konsumentów.

W dniu 22 lutego 2019r. dokonana została kolejna zmiana regulacji prawnych związana z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 stycznia 2019 r. w sprawie świadczenia przez banki usług w odniesieniu do lokat strukturyzowanych (Dz.U. z 2019 r. poz. 231). W rozporządzeniu określone zostały szczególne wymagania dotyczące świadczenia usług m.in. w zakresie trybu i warunków postępowania banków świadczących usługi w odniesieniu do lokat strukturyzowanych przy dokonywaniu oceny oraz weryfikacji posiadania odpowiedniej wiedzy, kompetencji i doświadczenia klientów, oraz tryb i warunki postępowania w zakresie utrzymywania i doskonalenia wiedzy i kompetencji tych osób.

#### **B.2.2.a. Praktyka rynkowa**

Zgodnie z art. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (t.j. Dz.U. z 2017r., poz. 2020) - zwanej dalej także u.p.n.p.r. przez praktykę rynkową należy rozumieć działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Pojęcie produktu wskazane w art. 2 pkt 3 u.p.n.p.r. ma szeroki zakres i obejmuje także usługę. W zakresie pojęcia praktyki rynkowej mieści się zatem każdy czyn przedsiębiorcy (działanie jak i zaniechanie), oraz każda forma działania przedsiębiorcy (sposób postępowania, oświadczenie lub komunikat handlowy, w tym reklama i marketing). Istotnym jest, iż wskazane formy mogą być kwalifikowane jako praktyki rynkowe, gdy są bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone rozumienie praktyki rynkowej uznane zostało, że działania Banku związane z oferowaniem konsumentom możliwości zawarcia umów lokat

strukturyzowanych jako praktyki rynkowe mogą zostać poddane ocenie pod kątem spełnienia wymagań ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Tym samym sposób ukształtowania dokumentów wręczanych konsumentom w oparciu o które podejmują oni decyzje o zawarciu umów musi spełniać standardy określone przez tą ustawę.

Przedmiotem oceny w niniejszej decyzji jest sposób przekazania konsumentom ważnych dla nich informacji o warunkach na jakich mają być realizowane umowy za pośrednictwem dokumentu pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”. W szczególności ocenie poddana została część tego dokumentu nazwana „Ważne zastrzeżenia prawne” pod kątem możliwości wprowadzenia konsumentów w błąd, a więc naruszenia art. 5 ust. 1 i 3 pkt 2 (1a, 1b, 3 sentencji decyzji) naruszenia art. 5 ust. 1 (pkt 2 sentencji decyzji) oraz naruszenia art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (pkt 4 sentencji decyzji).

Odnosząc się do zakazu stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych należy wskazać, że zgodnie z art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r., praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Przepis ten ma charakter klauzuli generalnej, która w celu wykazania stosowania danej praktyki wymaga odpowiedniej konkretyzacji. Jako bezprawne kwalifikuje się zachowania sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę i świadomość sprawcy. Bezprawność ma charakter obiektywny, niezależny od wystąpienia szkody i zamiaru podmiotu dopuszczającego się bezprawnych działań.

Artykuł 4 ust. 2 u.p.n.p.r. stanowi, że za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzeczne z prawem kodeksu dobrych praktyk.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 u.p.n.p.r. za praktykę rynkową uznaje się działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Zgodnie natomiast z art. 5 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy wprowadzające w błąd działanie może w szczególności dotyczyć cech produktu, w szczególności jego pochodzenia geograficznego lub handlowego, ilości, jakości, sposobu wykonania, składników, daty produkcji, przydatności, możliwości i spodziewanych wyników zastosowania produktu, wyposażenia dodatkowego, testów i wyników badań lub kontroli przeprowadzanych na produkcie, zezwoleń, nagród lub wyróżnień uzyskanych przez produkt, ryzyka i korzyści związanych z produktem.

#### **B.2.2.b. Model przeciętnego konsumenta**

Zarzucone Spółce praktyki określone w punkcie I sentencji niniejszej decyzji podlegają ocenie z punktu widzenia ustalonego modelu przeciętnego konsumenta. Zgodnie z art. 2 pkt 8 u.p.n.p.r., ilekroć w ustawie jest mowa o przeciętnym konsumentie rozumie się przez to konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa

dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa. Wzorzec przeciętnego konsumenta nie jest więc stały, zmienia się bowiem w zależności od okoliczności konkretnego przypadku.

Definicja przeciętnego konsumenta zamieszczona w ustawie o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym jest wynikiem dorobku orzeczniczego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE, Trybunał). Stopniowy rozwój orzecznictwa TSUE doprowadził do utrwalenia modelu konsumenta jako konsumenta rozważnego, przeciętnie zorientowanego, mającego prawo do rzetelnej informacji niewprowadzającej w błąd, zawierającej wszelkie niezbędne dane wynikające z funkcji i przeznaczenia danego towaru. Na każdym etapie zawarcia umowy przeciętny konsument ma prawo odbierać kierowane do niego przekazy w sposób dosłowny zakładając, że przedsiębiorca, od którego pochodzą, przekazuje mu informacje w sposób dostatecznie jasny, jednoznaczny i niewprowadzający w błąd. W świetle orzecznictwa Trybunału, poziom percepcji i uwagi konsumenta różni się w zależności od tego, jakiego produktu dotyczy praktyka rynkowa oraz w jakich okolicznościach produkt ten jest nabywany.

W niniejszej sprawie formułując model przeciętnego konsumenta należy wziąć pod uwagę w pierwszej kolejności skomplikowany charakter produktu, jakim są lokaty strukturyzowane, a następnie przekazywane konsumentom dokumenty w szczególności „Warunki Lokat Strukturyzowanych”.

*„Rozwój wolnego rynku stworzył konsumentom niemalże nieograniczone możliwości zaspokajania swoich potrzeb, spełnienia oczekiwań - uzyskiwania całkowitej satysfakcji z nabywanych dóbr i usług. Mechanizmy wolnorynkowe doprowadziły do sytuacji, w której przeciętna osoba - konsument nie potrafi odnaleźć się w "wielkim świecie" regulacji prawnych. Atakuje się konsumenta niezwykle szeroką paletą towarów, usług, przy jednoczesnym utrzymywaniu jego pozycji jako słabszej strony kontraktu. Dodatkowo masowa produkcja usług, w tym usług bankowych, doprowadziła do standaryzacji warunków umownych”. /Edyta Rutkowska-Tomaszewska: Nieuczciwe praktyki na rynku bankowych usług konsumenckich, monografia, ABC, 2011, Lex/.*

*„Model ochrony konsumenta rozsądnego zakłada ochronę przez informację i opiera się na założeniu, że słabszą pozycję konsumenta w stosunku do podmiotu profesjonalnego, wynikającą z braku doświadczenia, niezajomości mechanizmów rynkowych, a często także braku specjalistycznej wiedzy w dziedzinie gospodarki, finansów i rachunkowości, można zrównoważyć przez jego "doinformowanie". Tylko bowiem właściwie zorientowany, świadomy swojej sytuacji ekonomicznej, prawnej oraz gospodarczej i możliwości z niej wynikających klient może rozumnie, świadomie i swobodnie podejmować decyzje gospodarcze, obciążające go określoną odpowiedzialnością i ryzykiem zmiany realiów gospodarczych. Banki często nazywane są instytucjami zaufania publicznego. Przejawem tego, oprócz innych obowiązków nakładanych na banki, jest publicznoprawny obowiązek informacyjny, wskazany w rozdziale 8 pr. bank”. /Edyta Rutkowska-Tomaszewska: Naruszenie obowiązków informacyjnych banków w prawie umów konsumenckich, Warszawa 2009, s. 24/.*

W przedmiotowym przypadku mamy do czynienia z praktyką stosowaną przez Bank związaną z przeprowadzaniem z konsumentami transakcji finansowych. *„Cechą specyficzną transakcji finansowych jest: nieporównywalnie wielki stopień trudności w przelamaniu deficytu transparentności (transakcje te są znacznie trudniejsze do zrozumienia dla konsumenta, niż wszelkie inne, w jakich konsument występuje). Deficyt wiedzy dotyczy też zarówno etapu przed, jak i w czasie, czy po „skonsumowaniu” usługi finansowej,*

*okoliczność, że jednocześnie chodzi tu o transakcje obciążone dla konsumenta znacznie wyższym ryzykiem ekonomicznym niż inne jego transakcje. Jest to przy tym ryzyko nierównomiernie rozłożone między stronami. W razie nieudania się jednej transakcji konsumenta-klienta, może ona zrujnować mu egzystencję na resztę życia. Dla instytucji finansowej niepowodzenie tej samej transakcji jest natomiast niewiele znaczącym wypadkiem przy pracy. Chodzi tu więc o ryzyko w szczególny sposób rozłożone niesymetrycznie”.* /E. Łętowska: Prawo umów konsumenckich Wydanie 2, C.H. Beck, 2002r., s. 453-454/.

Jak wynika z powyżej przytoczonych opracowań konsument będący nabywcą usług oferowanych przez Bank odczuwa deficyt wiedzy na ich temat. Wynika to głównie z ilości, różnorodności i stopnia złożoności dostępnych produktów. Identyfikując osobę, która została dotknięta skutkami stosowania ocenianych praktyk należy wziąć pod uwagę, iż nie dotyczą one standardowo, codziennie zawieranych umów. Tym samym konsument może nie mieć doświadczenia i wiedzy co do warunków, na jakich są realizowane tego typu umowy. Nabywający usługi od Banku pokłada w nim znacznie większe zaufanie, co do sposobu działania niż w stosunku do innych przedsiębiorców. Zaufanie to szczególnie dotyczy poniżej opisanych aspektów. Po pierwsze zawierający umowę wierzy, że Bank zapewnia ochronę powierzonych mu środków pieniężnych. Po drugie wierzy, że informacje przekazywane mu w trakcie zawierania umów są najważniejszymi, najistotniejszymi, o których powinien wiedzieć a także, że zawierając umowę w obecności pracownika Banku otrzyma wyczerpujące informacje. Tym samym konsument ma podstawy, aby uważać, iż dane podane w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej są danymi ostatecznymi i wiążącymi, a nie modyfikowanymi później, a także, że otrzymuje kompletne informacje o ryzykach finansowych z jakimi wiąże się dokonanie wpłaty oszczędności. Udając się do placówki Banku ma prawo uważać, że zachował się racjonalnie i, że pracownik Banku przekaże mu informacje na tyle pełne, że nie będzie konieczne zwracanie się do innych osób o zasięgnięcie porady co do warunków, na jakich ma być zawarta umowa, a także konsekwencji prawnych, czy też podatkowych. Konsument zakładając lokaty terminowe zdaje sobie sprawę, że od odsetek, jakie się należą, jest pobierany podatek, jednak to Bank automatycznie odprowadza jego wartość. Tym samym klient nie musi mieć wiedzy o tym, że w przypadku innych lokat obowiązki banku, czy też jego prawa mogą być inne. Pomimo otrzymania zaleceń co do konsultacji z innymi osobami poza pracownikiem Banku, konsument ma prawo to zbagatelizować, wiedząc, że pracownik placówki, do której się zwrócił ma najlepszą wiedzę o strukturze produktów, o ryzykach z jakimi się one wiążą, a także o parametrach produktów wyróżniających je spośród innych dostępnych na rynku.

Dokonując analizy przedmiotowego aspektu należy uwzględnić fakt, iż regulacje związane z oferowaniem przez banki lokat strukturyzowanych zostały do ustawy Prawo bankowe wpisane bardzo niedawno, bo 21 kwietnia 2018r. Tym samym nawet racjonalni, zaangażowani w proces nabywczy konsumenci zapoznający się z regulacjami mogli nie uzyskać wystarczającej wiedzy co do charakteru tego produktu.

*„Od instytucji finansowej, jako instytucji zaufania publicznego inwestor, a w szczególności klient detaliczny oczekuje obiektywizmu, należytej staranności oraz rzetelności w zakresie formułowania przekazu informacyjnego w odniesieniu do usług produktów finansowych znajdujących się w ofercie danej instytucji finansowej. Klient o tego rodzaju statusie, nie posiada bowiem w szeregu przypadkach, specjalistycznej wiedzy i kompetencji, które pozwoliłyby mu na orientację co do pełnej charakterystyki danego instrumentu finansowego czy też dokonanie oceny instrumentu pod kątem odpowiedności*

instrumentu w stosunku do planowanych działań inwestycyjnych. Z tych względów, przy podejmowaniu przez klienta decyzji o nabyciu lub zbyciu instrumentu finansowego niejednokrotnie rozstrzygające są informacje od instytucji finansowej. Istotna przy tym jest nie tylko szeroko rozumiana staranność i rzetelność w podejmowaniu czynności na rzecz inwestora, ale również taki sposób zachowania instytucji, który pozwala inwestorowi na dostateczne rozróżnienie otrzymywanych wiadomości na informacje przekazywane w celu reklamy lub promocji, informacje ograniczone do faktów i liczb oraz rekomendacje sugerujące określone zachowania inwestycyjne. Jest to szczególnie istotne w ostatniej sytuacji, gdyż klient ma prawo zakładać, że sugerowanie przez instytucję finansową określonych zachowań inwestycyjnych w stosunku do danego instrumentu finansowego następuje w wyniku działań w najlepiej pojętym interesie klienta, przy uwzględnieniu jego indywidualnej sytuacji i potrzeb” /Stanowisko w sprawie świadczenia przez firmy inwestycyjne usług doradztwa inwestycyjnego. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Warszawa, dnia 27 marca 2012 r.[http://www.knf.gov.pl/Images/Swiadczenie\\_przez\\_firmy\\_%20inwestycyjne\\_uslug\\_doradz\\_twa\\_inwestycyjnego\\_tcm75-29884.pdf/](http://www.knf.gov.pl/Images/Swiadczenie_przez_firmy_%20inwestycyjne_uslug_doradz_twa_inwestycyjnego_tcm75-29884.pdf/). Pomimo, iż powyżej przytoczone stanowisko KNF było skierowane do firm inwestycyjnych świadczących usługi doradztwa, a nie do banków, to jednak można je w pełni zastosować w niniejszej sprawie. Instytucje finansowe są obdarzane przez konsumentów pełnym zaufaniem, co do jakości przekazywanych przez nich informacji. Zakładają oni, że osoby zatrudnione w danej instytucji posiadają większą wiedzę w zakresie sprzedawanego produktu niż oni sami. Dodatkowo wierzą, iż pracownicy są zobowiązani do oferowania produktów, które gwarantują ochronę ich interesów.

Konsument takie samo zaufanie pokłada w przekazywanych przez sprzedawców informacjach, jak też w dokumentach, które określają warunki na jakich zawiera umowy. Tym samym ma prawo uważać, że dokumenty, które są mu wydawane i w oparciu o które może podjąć decyzję zawarcia umowy określają faktyczne warunki realizacji umów.

Reasumując powyższe, kwalifikacja praktyki rynkowej jako wprowadzającej w błąd opiera się na ustaleniu, że w wyniku jej stosowania naruszone zostało lub mogło zostać naruszone prawo do podjęcia świadomej decyzji rynkowej. Skutkiem wprowadzenia w błąd jest uniemożliwienie przeciętnemu konsumentowi dokonanie świadomego, a zatem również efektywnego wyboru (pkt 14 Preambuły Dyrektywy 2005/29/WE).

#### **B.2.2.c. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.**

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje definicję negatywną pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając w art. 24 ust. 3 uokik, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 wyżej przywołanej ustawy należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy. Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich - aktualnych lub potencjalnych klientów - traktowanych jako grupa uczestników rynku zasługująca na szczególną ochronę<sup>1</sup>.

W ocenie Prezesa UOKiK, zakwestionowane w przedmiotowej decyzji zachowania Spółki godziły w zbiorowe interesy konsumentów. Bank oferował możliwość przystąpienia

---

<sup>1</sup> Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. akt VI ACa 306/08, a także T. Skoczny, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów Komentarz*, Warszawa 2009, s. 962.



do lokat strukturyzowanych na terenie całego kraju, bez względu na doświadczenie inwestycyjne konsumentów.

Nie ulega wątpliwości, że działanie Przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Natomiast przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Dla stwierdzenia godzenia w zbiorowe interesy konsumentów istotne jest ustalenie, że konkretne działanie przedsiębiorcy nie ma ściśle określonego adresata, lecz jest kierowane do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów. Prezes UOKiK oceniając niniejsze praktyki opierał się na materiale dowodowy dostarczony przez Spółkę. Przy ocenie, czy praktyka mogła naruszać zbiorowy interes konsumentów ocenia się, czy dana praktyka mogła dotyczyć potencjalnie nieokreślonej z góry liczby konsumentów, i taka sytuacja, bez wątpienia, miała miejsce w niniejszej sprawie.

### **C. Ocena prawna poszczególnych zarzutów stawianych przedsiębiorcy.**

C.1. W pkt I.1 sentencji decyzji Bankowi zarzucono stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na rozpowszechnianiu za pośrednictwem dokumentu „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” zawierającego „Ważne zastrzeżenia prawne” informacji, które mogą wprowadzić konsumentów w błąd co do:

a. funkcji, jaką pełni dokument przy zawarciu umowy oraz roli, jaką powinny odgrywać dane w nim zawarte przy podjęciu przez konsumentów decyzji o zawarciu umowy lokaty strukturyzowanej poprzez zredagowanie dokumentu w sposób sugerujący, iż podane w dokumencie parametry umowy są wiążące, podczas gdy ostateczne warunki umowy mogą być inne,

b. możliwości osiągnięcia zysku i poniesienia strat oraz ryzyk jakie wiążą się z prezentowanymi w dokumencie produktami, poprzez wyeksponowanie informacji o możliwości osiągnięcia zysku z inwestycji w postaci odsetek związanych z inwestycją, kosztem informacji dotyczących okoliczności, w których inwestycja może nie przynieść zysku lub wygenerować straty,

co stanowi nieuczciwe praktyki rynkowe, o jakich mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 o u.p.n.p.r. i zostało uznane za niezgodne z art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

W ramach prowadzonego postępowania ocenie poddany został dokument pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”. Wszystkie oceniane w niniejszym punkcie praktyki dotyczą wykreowania u konsumenta wyobrażenia o cechach oferowanego produktu i uprawnieniach jakie mu przysługują w związku z redakcją ww. dokumentu.

#### **C.1.a.**

W punkcie I.1a sentencji decyzji stwierdzone zostało, że informacje zawarte w dokumencie pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” mogą wprowadzać konsumentów w błąd co do tego, jaki charakter ma ten dokument i roli jaką powinny odgrywać dane w nim zawarte, przy podjęciu przez konsumentów decyzji o zawarciu umów, poprzez zredagowanie dokumentu w sposób sugerujący, iż podane parametry umowy są wiążące, podczas gdy ostateczne warunki umowy mogą być inne.

„Warunki” zawierają informacje, które zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi przez Spółkę, mają na celu wyróżnienie opisywanego produktu spośród innych produktów tego

rodzaju dostępnych dla konsumentów. Dokument składa się z 2 części. W pierwszej części w tabeli podane zostały konkretne dane o gwarancji kapitału, minimalnej Kwocie Lokaty, pobieranych opłatach, terminach rozpoczęcia realizacji umów, nazwach funduszy, w które są inwestowane środki pieniężne. W opinii Prezesa Urzędu tabelaryczne ujęcie danych ułatwia konsumentom zapoznanie się z nimi. Ten sposób przedstawienia danych o produktach może zostać odebrany przez przeciętnego konsumenta jako zestawienie najważniejszych informacji, wystarczających do podjęcia racjonalnej decyzji. Właśnie przyjęta struktura dokumentu prezentująca parametry lokaty może być istotnym czynnikiem wpływającym na podjęcie decyzji o zawarciu umowy. Taką funkcję pełni np. kwestionariusz informacyjny, który musi być wydany konsumentom zainteresowanym zaciągnięciem kredytu zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim, w celu umożliwienia łatwego porównania parametrów kredytów oferowanych przez różnych kredytobiorców.

Druga część dokumentu<sup>2</sup> umieszczona poniżej tabeli zatytułowana „Ważne zastrzeżenia prawne” rozpoczyna się od następującego stwierdzenia: *„Niniejszy materiał ma charakter wyłącznie informacyjny oraz nie stanowi oferty w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeksu Cywilnego. Informacje zawarte w niniejszym materiale nie mogą być traktowane, jako usługa doradztwa inwestycyjnego, podatkowego lub jako forma świadczenia pomocy prawnej. Idea Bank S.A. dołożył starań, aby zamieszczone w niniejszym materiale informacje były rzetelne oraz oparte na wiarygodnych źródłach. Wszystkie określenia pisane wielkimi literami mają znaczenie nadane im w „Regulaminie otwierania i prowadzenia rachunków lokat strukturyzowanych przez ... („Regulamin”)”.*

W dalszej części tego dokumentu podawane są ważne dla realizacji umowy informacje dotyczące kwestii związanych z możliwością wystąpienia po stronie konsumenta konieczności poniesienia kosztu podatku, konieczności zaciągnięcia w tej sprawie porady u innego doradcy niż pracownik Banku, dotyczące braku gwarancji osiągnięcia zysku, oraz wielkości podlegającej ochronie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, a także ryzyk z jakimi wiąże się zainwestowanie środków pieniężnych. Analizując informacje zawarte w „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej” należy zauważyć, że tylko w tym dokumencie zostały wymienione ryzyka, z wystąpieniem których musi się liczyć konsument.

Jak zostało opisane we wcześniejszej części decyzji zgodnie z postanowieniami Regulaminu w dokumencie pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” doprecyzowane zostały parametry poszczególnych produktów. Tym samym dokument ten powinien zawierać dane jednoznaczne i ostateczne w zakresie cech produktów, a więc powinien być traktowany jako wiążący element umowy, którego dane nie powinny podlegać modyfikacji po zapoznaniu się z nim przez konsumenta. Jednak sama treść dokumentu zawiera nieostre, niejednoznaczne określenia, podważające wiążący charakter danych.

### **Kwestia oferty**

W opinii Spółki przepisy prawa nie zakazują podawania zastrzeżeń dotyczących tego, czy rozpowszechniany dokument stanowi ofertę, czy nie ma takiego charakteru, gdyż w przypadku tego rodzaju umów nie są one zawierane w trybie ofertowym. Jednak zdaniem Prezesa Urzędu konsument, któremu przedstawiane są warunki, nie ma możliwości ocenienia, jak należy rozumieć pojęcie oferty i jakie skutki wynikają z tego wyłączenia. W sprawie oferty kodeks cywilny zawiera następujące regulacje. Zgodnie z art. 66 § 1 k.c. złożenie oświadczenia drugiej stronie woli zawarcia umowy stanowi ofertę, jeżeli określa istotne postanowienia tej umowy. Natomiast według art. 66 § 2 k.c., jeżeli oferent

---

<sup>2</sup> dokumentu stosowanego do 1.06.2018r.

nie oznaczył w ofercie terminu, w ciągu którego oczekiwać będzie odpowiedzi, oferta złożona w obecności drugiej strony albo za pomocą środka bezpośredniego porozumiewania się na odległość przestaje wiązać, gdy nie zostanie przyjęta niezwłocznie; złożona w inny sposób przestaje wiązać z upływem czasu, w którym składający ofertę mógł w zwykłym toku czynności otrzymać odpowiedź wysłaną bez nieuzasadnionego opóźnienia.

W opinii Prezesa Urzędu analiza twierdzenia Spółki przytoczonego powyżej i zawartego w dokumencie, że nie stanowi on oferty w myśl kodeksu cywilnego dokonana przez pryzmat art. 66 k.c. może doprowadzić konsumenta do wniosku, że wszelkie określone w „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej” dane nie są wiążące, a więc mogą nie mieć zastosowania do zawartej umowy. Wniosek Urzędu należy uznać za słuszny, również z tego powodu, że ww. sformułowanie zostało doprecyzowane przez stwierdzenie, iż „*material ma charakter wyłącznie informacyjny*”. W efekcie tak rozumianej interpretacji zapisu „Warunków Lokaty” zastosowanie może mieć art. 71 k.c., który stanowi, że ogłoszenia, reklamy, cenniki i inne informacje, skierowane do ogółu lub do poszczególnych osób, poczytuje się w razie wątpliwości nie za ofertę, lecz za zaproszenie do zawarcia umowy.

Jednak oceniając charakter udostępnianego druku i jego rolę przy podejmowaniu decyzji przez konsumentów należy zwrócić uwagę na to, że ma charakter adhezyjny i staje się on integralną częścią umowy, a więc parametry w nim określone powinny odpowiadać warunkom realizowanej umowy. Fakt ten wynika z zapisów umieszczonych w „Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej”: „*Klient oświadcza, że przed złożeniem Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej ... otrzymał, zapoznał się i akceptuje postanowienia Warunków, Regulaminu oraz przyjmuje je do stosowania*”. Dodatkowo na ten dokument powołuje się Regulamin. W kwestii sposobu odbioru roli dokumentu ocenianego w tej sprawie należy wykorzystać regulację zawartą w art. 65 § 1 i 2 kodeksu cywilnego zgodnie, z którym oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. W umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Analiza przekazu skierowanego do konsumenta w powyższym zakresie wykazuje, że w oparciu o informacje zawarte w „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej” nie otrzymuje on jasnych informacji o warunkach, na jakich zawarta zostanie umowa. Z jednej strony dokument ma mieć charakter jedynie informacyjny, zapoznawczy, co wynika z „Ważnych zastrzeżeń prawnych”, a z drugiej ma służyć podjęciu ostatecznej decyzji o zawarciu umowy. Istotne jest również to, iż w momencie podpisania umowy dokument staje się integralnym jej elementem, a konsument zobowiązuje się go stosować. Dodatkowo Regulamin odwołuje się do parametrów produktów określonych w tym dokumencie. Należy podkreślić, że dokument jest zatytułowany „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” i został sformułowany w sposób mogący wywołać u konsumenta przekonanie, że zawiera ostateczne warunki umowy. W związku z tym stwierdzenie, że dokument nie stanowi oferty w myśl kodeksu cywilnego, może wprowadzać konsumentów w błąd, co do roli i funkcji, jaką on pełni.

#### **Dołożenie staranności**

Zdaniem Banku część pn. „Ważne zastrzeżenia prawne” nie określa żadnych zobowiązań umownych. Treść umowy określają jedynie dane umieszczone w tabeli nad „Ważnymi zastrzeżeniami prawnymi”. Spółka twierdzi, że klient powinien traktować ten dokument jako zaproszenie do zawarcia umowy. Dokument zawiera warunki danej subskrypcji, które

są niezmiennie. Bank pisząc, że dołożył starań, aby zamieszczone w materiale informacje były rzetelne, miał na myśli sytuacje odnoszące się do okresu subskrypcji, dnia otwarcia lokaty i dnia zamknięcia lokaty. Podane daty mogą się różnić z powodu niedojścia danej subskrypcji do skutku lub przedłużenia okresu subskrypcji. Obie powyższe sytuacje Bank uregulował w § 3 ust. 8-11 „Regulaminu”. Rzetelność w niektórych przypadkach odnosi się do nazwy aktywa bazowego (czyli np. akcji firmy, w które są inwestowane środki, czyli podania właściwej nazwy i formy prawnej spółki) oraz kodów Bloomberg. W opinii Banku „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” co do zasady stanowią ostateczne i pewne źródło informacji o produkcie. Warunki realizacji danej lokaty strukturyzowanej określa też „Dyspozycja Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” składana przez klienta. W „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej” jak i „Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” część parametrów jest jednak określona poprzez zakresienie ich wartości minimalnej i maksymalnej (np. wysokość Opłaty Administracyjnej, Współczynnik partycypacji), jaka może się znaleźć w umowie. Ostateczna wartość tych parametrów jest określona dopiero przy otwarciu danej lokaty strukturyzowanej. Podobnie, ostateczny dzień otwarcia lokaty może zostać przesunięty. Informacja zawierająca ostateczną wartość parametrów jak i dzień otwarcia lokaty podana jest w „Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej”, wysylnym do klienta listem poleconym, w terminie 7 dni roboczych po Dniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej (dowód: karta 533).

Przedstawione wyjaśnienia Banku świadczą o tym, iż faktycznie konsument zapoznający się z „Warunkami Lokaty Strukturyzowanej” nie może mieć pewności, co do ostatecznych parametrów produktów. Są one potwierdzane dopiero w przesylnym dokumencie pn. „Potwierdzenie Otwarcia”.

Bank zamieścił w „Ważnych zastrzeżeniach prawnych” deklarację, że dołożył starań, aby zamieszczone w niniejszym materiale informacje były rzetelne oraz oparte na wiarygodnych źródłach. Jednak zdanie to nie zawiera żadnej konkretnej przestanki, która mogłaby służyć jako miernik przy ocenie wykonania umowy zgodnie ze wskazanymi parametrami. Dodatkowo nie wskazano, jakich parametrów, czy warunków umowy dotyczy to zastrzeżenie. Może to skutkować dowolną interpretacją zakresu umowy objętego tą deklaracją. Twierdzenia te wprowadzają niejednoznaczność oraz możliwość dowolnej interpretacji zapisów zawartych w dokumentach.

Całość przekazywanych informacji należy interpretować przez pryzmat podmiotu, którego one dotyczą. Banki powinny gwarantować pewność ochrony środków pieniężnych w przypadku lokat terminowych, a także wysokie kompetencje zatrudnionych pracowników. Biorąc to pod uwagę należy uznać, że konsumenci wybierając Bank - instytucję, której powierzają oszczędności starali się zachowywać racjonalnie i zachować wymogi staranności postępowania. Zaufanie do banków dotyczące tej kwestii powoduje, że klienci mogą być przekonani, że Spółka przedstawia dane, które są ostateczne i że deklarowana wysokość odsetek zostanie osiągnięta, dzięki dołożeniu należytej staranności m.in. przy wyborze instrumentów finansowych, w które będą inwestowane powierzone środki pieniężne.

Ustawa Prawo bankowe określa prawa i obowiązki zarówno banków jak i konsumentów. Zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy Prawo bankowe bank dokłada szczególnej staranności w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa przechowywanych środków pieniężnych. W związku z tym deklaracja Przedsiębiorcy zawarta w „Ważnych zastrzeżeniach prawnych”, z której wynika iż dopełnił należytej staranności przy przygotowaniu warunków umowy i określeniu parametrów produktu nie może zostać uznana za wystarczającą.

W efekcie powyższych niejasności, konsument ma utrudnioną możliwość oceny, czy powinien brać pod uwagę informacje zawarte w „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej”, czy też nie powinien się nimi kierować. Sposób ukształtowania przekazu za pośrednictwem dokumentu może świadczyć o tym, że dane umieszczone w tabeli są rzetelne i oparte na wiarygodnych źródłach, co nie musi być zgodne z prawdą.

Natomiast z wyjaśnień Banku wynika, że nie może zagwarantować, że dane określone w obu częściach dokumentu będą stanowiły ostateczne warunki, na jakich będzie realizowana umowa. Jednocześnie z całości dokumentacji podpisywanej przez konsumentów wynika, że „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” stają się integralną częścią umowy.

Analizując całość dokumentacji można stwierdzić, że konsument nie otrzymuje jednoznacznego przekazu, które z danych są ostateczne i będą przeniesione do warunków umowy określonych w dokumencie „Potwierdzenie Otwarcia”, który zawiera ostateczne warunki i jest później dosyłany konsumentom.

Z wyjaśnień Banku wynika również, że zmiana danych może dotyczyć m.in. okresu trwania subskrypcji, co wiąże się ze zmianą terminu rozpoczęcia umowy, a także danych o aktywach bazowych. Zdaniem Prezesa w oparciu o dane dotyczące aktywów bazowych w szczególności informacji o funduszach, w które są inwestowane środki pieniężne, konsumenci mogą wnioskować, co do uzyskanych w przyszłości zysków z inwestycji. Osiągnięcie zysku zależy od wartości, które przyjmują aktywa bazowe. Natomiast od rodzaju funduszy, w jakie są inwestowane środki zależą nie tylko zyski, ale również ryzyka poniesienia straty, utraty środków. Dlatego też Prezes Urzędu uznał, że konsument w momencie zawierania umowy, może ją podpisać pod wpływem błędnego wyobrażenia na temat warunków, na jakich ostatecznie będzie realizowana umowa, które powstało w oparciu o dane zawarte w dokumencie pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”.

### **Informacja o ryzykach**

Analizując powyżej zacytowane zastrzeżenia umieszczone w Ważnych zastrzeżeniach prawnych w dokumencie pn. Warunki Lokaty odnośnie roli i funkcji jaką pełni ten dokument należy uwzględnić fakt, że jest to jedyny dokument, jaki otrzymuje konsument, który w sposób bezpośredni wymienia nazwy ryzyk uzupełnione o ich definicje. Ważne jest, aby konsument otrzymywał jednoznaczny przekaz, co do roli tego dokumentu przy podejmowaniu decyzji o zawarciu umowy, a w szczególności roli danych w nim zawartych, co ma znaczenie w sytuacji powstania sporu co do zrealizowania zapewnień, które otrzymał konsument przy zawarciu umowy. Zapewnień w szczególności, co do istnienia lub braku ryzyk związanych z inwestycją.

Jak wcześniej wykazano zgodnie z warunkami „Dyspozycji Otwarcia” dokument pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” staje się integralnym elementem umowy po jej zawarciu. Jednocześnie jak wynika z przytoczonego stanowiska Banku dane zawarte w „Warunkach Lokaty” mogą nie znaleźć odzwierciedlenia w ostatecznej umowie.

W tym zakresie powstaje konflikt pomiędzy tym, jakie wyobrażenie o warunkach umowy w zakresie ryzyk kształtuje się u konsumenta po zapoznaniu się z dokumentem, a tym, jakie warunki są podane w dokumencie, a także z tym jakie są one faktycznie. Natomiast w przypadku zaistnienia sporu sądowego i utraty przez konsumenta części lub całości oszczędności, Bank będzie mógł podnosić, że przekazał za pośrednictwem dokumentu informację o ryzykach, tym samym konsument powinien był zdawać sobie sprawę z możliwości nieosiągnięcia zysku, czy też poniesienia straty. Dlatego też, za

uzasadnione należy uznać to, że konsument jest wprowadzany w błąd, co do faktycznych parametrów umowy i roli jaką pełni dokument przy podejmowaniu decyzji w jego oparciu.

#### **Kwestie ewentualnych sporów**

Z całości zgromadzonego materiału wynika, że cechy danej lokaty określają łącznie „Regulamin”, „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”, „Dyspozycja Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej” i „Potwierdzenie Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej”. Przy czym „Potwierdzenie Otwarcia” jest wysyłane do klienta listem poleconym, w terminie 7 dni roboczych po Dniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej (dowód: karta 533-verte). Bank przyznaje, że ponieważ w poszczególnych dokumentach parametry produktów mógł określić w odmienny sposób, w sytuacji zaistnienia sporu, może powstać problem z określeniem ostatecznych warunków umowy. Bank stwierdził, że w przypadku dokumentów udostępnianych przy zawarciu umowy rozstrzygające znaczenie mają dane podane w „Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej”. Bank stwierdził, że powyższa sytuacja, a więc rozbieżność danych w dokumentach w wyniku popełnienia błędu nie zdarzyła się dotychczas i podana jest wyłącznie hipotetycznie, lecz nie może być wykluczona (dowód: karta 533-verte).

Analiza sposobu prezentacji informacji o charakterze dokumentu „Warunków Lokaty Strukturyzowanej”, a także jego roli przy podjęciu decyzji o zawarciu umowy wykazała, że po zapoznaniu się z nim konsumenci mogą oczekiwać zawarcia umowy na określonych w nim warunkach. Natomiast ostatecznie warunki umów zawarte w „Dyspozycji Otwarcia” oraz „Potwierdzeniu Otwarcia” mogą odbiegać od wcześniej deklarowanych. Sposób ukształtowania przekazu świadczy o tym, że konsument faktycznie w oparciu o „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”, może podejmować decyzje inne niż te, które by podjął w oparciu o później sporządzone dokumenty.

Oceniając dokument pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” należy stwierdzić, że jest on przedstawiany konsumentowi do zapoznania się, tym samym stanowi on źródło wiedzy o tej lokacie. Przedsiębiorca powinien dążyć do tego, aby przekazać konsumentowi najbardziej precyzyjne dane dotyczące produktu. Natomiast w przedmiotowym przypadku mamy do czynienia z sytuacją, gdy Przedsiębiorca próbuje zmniejszyć rangę i znaczenie danych o produkcie umieszczonych w ww. „Warunkach Lokaty” przez stwierdzenie, że mają one jedynie charakter informacyjny i nie stanowią oferty, a także przez inne wcześniej omówione fragmenty dokumentu. Jednocześnie dokument ten stanowi integralny element umowy. Wprowadzenie konsumentów w błąd w przedmiotowym przypadku polega na tym, że konsumenci otrzymują dokument, który określa podstawowe parametry umowy podane w sposób sugerujący, iż jest to wyciąg z umowy. Natomiast zawarcie w innej części dokumentu zastrzeżenia o jedynie informacyjnym charakterze danych, może nie być zrozumiane w sposób przedstawiony przez Bank, iż dane nie są wiążące. Jednocześnie Bank w Regulaminie zadeklarował, iż właśnie dane podane w „Warunkach Lokaty” odzwierciedlają poszczególne parametry. Fakt ilości możliwych interpretacji dokumentu „Warunków Lokaty” pod kątem ich roli przy podjęciu decyzji, świadczy o tym, że konsument może podejmować różne decyzje o zawarciu umowy oraz, że może podjąć decyzje na podstawie innych parametrów niż gdyby miał pełną świadomość co do charakteru dokumentu. Tym samym uzasadnione jest twierdzenie, że Bank stosował praktyki polegające na wprowadzeniu konsumentów w błąd.

Mając na względzie powyższe analizy, w ocenie Prezesa UOKiK, praktyka Spółki opisana w niniejszym zarzucie narusza przepisy u.p.n.p.r., a w konsekwencji została

uznana za bezprawną, tym samym stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

### **Stanowisko Spółki**

Odnosząc się do postawionego zarzutu, Bank nie uznał jego zasadności. Wyjaśnił, iż dokument nie stanowi oferty. Nie oznacza to jednak, że nie obejmuje on warunków, na jakich umowa będzie zawarta. Bank przyznał, iż możliwe jest wprowadzenie zmian w „Warunkach” np. w zakresie dat otwarcia lokaty, wysokości opłaty administracyjnej. Jednak Przedsiębiorca nie podał zamkniętej listy zmian jakie mogą wystąpić. Bank wyjaśnił, że część tych sytuacji może nastąpić niezależnie od niego, np. zmiany (jeżeli taka zmiana jest przewidziana) w korelacji z indeksami akcji, funduszy lub innego aktywa wchodzącego w skład Aktywa bazowego określonego w „Warunkach Lokaty” i w „Dyspozycji Otwarcia”. W większości przypadków, w których zmiana jest możliwa, decyzję o zmianie danego aktywa podejmuje podmiot trzeci niezależny od Banku. Jednak, co do różnic pomiędzy parametrami podanymi w „Dyspozycji Otwarcia”, a danymi podanymi w „Warunkach Lokaty”, to mogą się one pojawić tylko w wyniku błędu Banku. Dodano, że sytuacja taka może się jednak pojawić w przypadku każdego produktu finansowego i nie stanowi to praktyki. Bank dodatkowo stwierdził, że konsumenci zawsze otrzymywali Warunki Lokaty Strukturyzowanej przed zawarciem umowy. W sytuacji, gdyby nie zostały one wydane to nie doszłoby do zawarcia umowy, bowiem dokument zawiera tzw. *essentialia negotii* tej umowy.

Odnosząc się do przedstawionego przez Bank stanowiska, Prezes Urzędu stwierdził, że dotyczy ono innego stanu faktycznego. Dotyczy tego, czy faktycznie doszło do rozbieżności w danych zawartych w przedstawionych konsumentom dokumentach związanych z charakterem inwestycyjnym lokaty. Natomiast Prezes Urzędu zarzucił, że niejasność przekazu, która przejawia się w możliwości różnorodnej interpretacji roli i funkcji dokumentu dokonana zarówno przez konsumentów, jak też przez Bank, świadczy o tym, że konsumenci mogą podjąć decyzje o zawarciu umów inne, niż gdyby podane informacje nie dopuszczały możliwości takich różnorodnych interpretacji, a także, gdyby dokumentu w ocenianym kształcie Bank nie stosował.

### **C.1.b.**

Oceniając praktykę określoną w punkcie 1.b sentencji decyzji stwierdzono, iż dokument pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” jako jedyny konkretyzuje ryzyka<sup>3</sup> związane z zapewnieniem gwarancji zwrotu powierzonych środków pieniężnych. Umieszczenie tej

---

<sup>3</sup> w dokumencie wymienione są ryzyka związane ze spadkiem wartości Aktywa Bazowego. W okresie Lokaty Wartość Bieżąca Lokaty Strukturyzowanej może ulegać znacznym wahaniom ze względu na zmiany wyceny Aktywa Bazowego, ryzyko kredytowe które obejmuje ryzyko niewypłacalności emitentów instrumentów finansowych stanowiących Aktywa Bazowe lub wchodzących w skład Aktywa Bazowego przez które należy rozumieć: sytuację finansową emitenta mogącą mieć negatywny wpływ na cenę wyemitowanych / wystawionych instrumentów finansowych oraz Aktywa Bazowego, wystąpienia po stronie kontrahenta Banku trwałej lub czasowej niezdolności do obsługi zadłużenia, w tym do realizacji zobowiązań z tytułu transakcji zawartych na rynku usług finansowych dotyczących Aktywa Bazowego; ryzyko utraty części Kwoty Lokaty, w przypadku złożenia Dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej przed końcem Okresu Lokaty ze względu na zmiany Wartości Bieżącej Lokaty Strukturyzowanej oraz obowiązek zapłaty Opłaty Manipulacyjnej; ryzyko przedłużenia Okresu Subskrypcji lub nieotwarcia lokaty Strukturyzowanej oraz zwrotu Kwoty Lokaty.

informacji wraz z zastrzeżeniami omówionymi wcześniej co do informacyjnego charakteru dokumentu może u konsumenta wywołać przeświadczenie, że ryzyka te nie są związane z konkretnym produktem. Jednocześnie w przypadku sporu sądowego na etapie realizacji umowy, oraz zwrotu powierzonych środków pieniężnych Przedsiębiorca ma podstawę, aby dowodzić, że konsument był informowany o potencjalnych ryzykach. Z tego m.in. powodu tak ważne jest, aby dokument stanowiący integralny element umowy był sporządzony w sposób jasno określający warunki umowy.

Kwestia związana z ryzykami inwestycyjnymi jest powiązana z ochroną kapitału. Informacja co do gwarancji ochrony kapitału jest podana w początkowej części Tabeli „Warunków Lokaty”. Jednak pojęcie to jest definiowane w Regulaminie. Zgodnie z § 2 pkt 11 przez Gwarancję kapitału należy rozumieć *wyrażony w procentach minimalny poziom zwrotu Kwoty Lokaty Klientowi w dniu Zamknięcia Lokaty lub w Dniu Ustalenia Odsetek, w przypadku gdy Warunki Lokaty Strukturyzowanej przewidują taki/e Dzień/Dni Ustalenia Odsetek oraz Gwarancje Kapitału w tych dniach, określony w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej i podany w Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz w Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej*. W związku z tym dane dotyczące Gwarancji kapitału dotyczą Wartości Lokaty na moment wskazany w dokumentach, a nie np. wypowiedzenia umów. W takiej sytuacji konsument w celu ustalenia wartości objętej ochroną powinien uwzględnić parametr określony w innej części tabeli pn. „Kwota wykupu”. Kwota Wykupu zgodnie z Regulaminem jest to wielkość zwracana Klientowi w razie złożenia przez niego wypowiedzenia przed terminem umownym (§ 2 pkt 15 Regulaminu). W związku z tym w celu ustalenia zagrożeń finansowych konieczne jest dokonanie analizy wielu postanowień Regulaminu oraz danych zawartych w Tabeli.

„Warunki Lokat Strukturyzowanych” w części tabelarycznej przedstawiają informacje o Formule Naliczania Odsetek od Lokaty. Konsument otrzymuje informacje o założeniach, jakie będzie przyjmował Bank przy obliczaniu tych odsetek. Formuła ta ma postać wzoru matematycznego, przy czym użyte skróty oraz określenia zostały zdefiniowane wyłącznie w „Regulaminie”. Tym samym konsument zapoznając się z „Warunkami Lokaty” nie jest w stanie oszacować jakiego rzędu odsetki będą wypłacane.

Analizując sposób komunikacji Przedsiębiorcy z konsumentami przy wykorzystaniu dokumentu „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” należy stwierdzić, że część danych została przedstawiona w sposób przykuwający ich uwagę. Dzięki wykorzystaniu tabeli uwaga konsumenta jest kierowana na zamieszczone w niej informacje. Nie ma w tym przypadku znaczenia, czy w sposób wyczerpujący została wyjaśniona kwestia sposobu naliczania i wypłacania odsetek. Istotne, na etapie podjęcia decyzji w ocenianym zakresie, dla konsumenta jest to, że warunki umowy przewidują naliczenie odsetek. Zapoznający się z warunkami otrzymuje informacje wyłącznie o potencjalnych zyskach: oprocentowaniu Kwoty lokaty oraz Opłacie Subskrypcyjnej (4% w skali roku, oprocentowanie stałe) oraz Formule naliczania odsetek od Lokaty (dowód: karty nr 32, 34). W Tabelach zawarto daty wypłat odsetek i Kwoty Lokaty. Sposób podania tej informacji przez wskazanie konkretnych dat świadczy o pewności ich wypłaty. Konsument nie ma podstaw do badania, czy w Tabeli lub innych postanowieniach umowy wskazane są okoliczności, przez wystąpienie których odsetki mogą nie być wypłacane.

W tych samych Tabelach podano informacje o opłatach, jednak nie opisano ryzyk z jakimi wiąże się inwestowanie w Lokaty Strukturyzowane. Ponieważ ryzyka dotyczące tego rodzaju lokat są związane ze zmianą wartości Aktywa bazowego, wartości indeksów akcji, funduszy inwestycyjnych, tak ważne jest określenie w sposób jednoznaczny przesłanek,



które mogą wpłynąć na wartości wypłacone w trakcie realizacji umów w sytuacji przedterminowego rozwiązania umowy, a także w dniu zakończenia realizacji umowy. Kolejne ryzyko tzw. kredytowe dotyczy niewypłacalności emitentów instrumentów finansowych stanowiących Aktywa Bazowe lub wchodzących w skład Aktywa Bazowego. Ryzyko to może mieć przełożenie na utratę oszczędności konsumenta w szczególności w sytuacji przedterminowego rozwiązania umowy (dowód: karty nr 32, 33).

Jednocześnie jak zostało wykazane we wcześniejszej części decyzji, Bank może ostatecznie zmienić instrumenty finansowe, w które będą inwestowane środki lokat strukturyzowanych, co bezpośrednio może wpłynąć na zmianę ryzyk, z jakimi wiążą się te inwestycje. Na rynku dostępne są produkty inwestycyjne o różnych rodzajach ryzyk. Jedne oceniane są jako bezpieczniejsze, tj. obligacje państwowe, inne jako bardziej ryzykowne tj. fundusze oparte na instrumentach pochodnych. W przedmiotowym przypadku identyfikacja ryzyk jest ważna, gdyż ma bezpośrednie przełożenie na wycenę wartości lokaty, co odbija się na oprocentowaniu i wartości wypłacanej w przypadku przedterminowej wypłaty środków. Przedmiotowa analiza świadczy o tym, że informacje, co do ryzyk finansowych, jakie mogą wystąpić, są bardzo ważne.

Należy zauważyć, że produkt, którym jest lokata strukturyzowana ma bardzo skomplikowany charakter. Jest to związane m.in. z tym, że wpłacane środki pieniężne są inwestowane w instrumenty finansowe, których wycena jest zmienna. Dodatkowo Przedsiębiorca określający cechy tego rodzaju produktu użył sformułowań, które nie są zrozumiałe dla konsumentów nie posiadających wiedzy o zasadzie działania funduszy inwestycyjnych. Należy również zwrócić uwagę, że użycie określenia „Odsetki od Lokaty” może sugerować, że odsetki te są naliczane, tak jak w przypadku lokat depozytowych. Podanie skomplikowanego wzoru nie musi wzbudzać obawy, że ostatecznie nie zostaną wypłacone żadne należności dodatkowe nazwane odsetkami od lokaty. Natomiast informacja, o możliwości utraty całości lub części powierzonych Bankowi środków pieniężnych została opisana w oddzielnej części dokumentu. Taki sposób redakcji spowodował, że konsumenci nawet czytając informację o ryzykach mogli jej nie odnieść do informacji o potencjalnych korzyściach opisanych w innej części dokumentu.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności stwierdzono, że w związku ze sposobem prezentacji informacji o potencjalnych zyskach oraz ryzykach, jakie wiążą się z produktami, mogły być podejmowane decyzje o zawarciu umów inne niż te, które by podjęto, gdyby informacje były przedstawiane w sposób transparentny. Powinny one być podawane w taki sposób, aby konsumenci w łatwy sposób mogli ocenić czy oferowany produkt jest adekwatny do ich potrzeb oraz, czy odpowiada ich możliwościom finansowym, a także ocenić fakt możliwości utraty zainwestowanych środków.

Określenie wskaźników ryzyka jest najważniejszą informacją, w oparciu o którą powinna zostać podjęta decyzja o zawarciu umowy. Natomiast sposób podania informacji o potencjalnych zyskach oraz ryzykach związanych z utratą części lub nawet całości wpłaconych na rzecz Banku środków pieniężnych mogły wprowadzać w błąd, co do warunków na jakich ostatecznie realizowane są umowy w zakresie potencjalnego zysku oraz straty. Tym samym Prezes Urzędu przyjął, że informacje o potencjalnych korzyściach, gwarancjach oraz ryzykach powinny być podane w sposób umożliwiający łatwe ich porównanie i wyciągnięcie wniosków. Uniemożliwia to umieszczenie danych w różnych częściach dokumentu. Dopiero dokonanie weryfikacji wniosków co do ryzyk, o sytuację finansową konsumentów pozwoli im na podjęcie racjonalnej decyzji co do przystąpienia do umowy lokaty strukturyzowanej.

### **Stanowisko Banku**

W sprawie przedmiotowego zarzutu Bank odniósł się jedynie do kwestii sposobu określania wielkości potencjalnych odsetek, które mogą zostać wypłacone. Nie przedstawił żadnych wyjaśnień w sprawie ryzyk, z jakimi wiążą się dla konsumentów te produkty. Bank podniósł, iż postawiony zarzut jest niewłaściwy, gdyż odnosi się generalnie do wszystkich produktów bez wskazania konkretnych ich nazw. W opinii Banku uniemożliwiło to przedstawienie stanowiska dotyczącego poszczególnych lokat. Podkreślono, że fundusze nie zawsze stanowią aktywo bazowe (a nawet są to rzadkie przypadki). Dodatkowo w przypadku różnych lokat Bank w różny sposób określa sposób obliczania odsetek i nie mógł stwierdzić do jakich konkretnych przypadków Urząd się odnosi. W kolejnych wyjaśnieniach Bank stwierdził, że odniesienia do potencjalnych ryzyk były umieszczone w Regulaminie, a także, że żadne przepisy prawa nie wymagają w przypadku lokat strukturyzowanych podawania w umowie informacji o ryzykach lub informowania o nich przed zawarciem umowy, a pomimo tego Bank przekazywał takie informacje. Dodano, że klienci w sytuacji zawarcia tego rodzaju umów nie mogą osiągnąć strat, gdyż wszystkie lokaty zawierają gwarancję kapitału, tj. 100% zwrotu w momencie zakończenia danej lokaty. Bank podniósł, że informacja o możliwości osiągnięcia zysku nie została przedstawiona odmienną czcionką, nie wyróżnił jej w inny specjalny sposób.

W sprawie powyższego stanowiska Banku, Prezes Urzędu stwierdził, że postawiony zarzut nie dotyczy sposobu określenia i wyliczenia potencjalnych zysków, lecz wprowadzenia w błąd co do możliwości osiągnięcia zysku i poniesienia straty, a więc wprowadzenia w błąd co do ryzyk z jakimi wiążą się te produkty. Jak wyjaśnił Bank w trakcie prowadzonego postępowania, struktura „Warunków Lokaty Strukturyzowanej” w każdym przypadku jest tożsama. Różnice mogą dotyczyć nazw handlowych oraz parametrów. Dlatego też przedmiotem badania nie był sposób ukształtowania wzoru wyliczenia odsetek, czy też prawdziwość opisanych ryzyk w związku ze strukturą inwestycyjną poszczególnych produktów, a jedynie sposób przekazania konsumentom informacji o nich. Zarzut dotyczy tego, czy konsumenci w związku ze sposobem redakcji dokumentu podejmują decyzje o zawarciu umów mając pełną świadomość co do okoliczności przez wystąpienie których mogą stracić swoje środki, a także nie uzyskać odsetek. Faktem bezspornym jest to, że informacje o potencjalnych korzyściach zostały umieszczone w oddzielnej wyróżniającej się części, a więc w tabeli, natomiast opis ryzyk został umieszczony w innej części dokumentu, wśród wielu informacji, które zgodnie z deklaracją nie musiały dotyczyć danego produktu. Tym samym należało stwierdzić, że stanowisko Banku dotyczy innej kwestii, niż oceniana w niniejszym postępowaniu.

### **Zmiana praktyki Banku**

W trakcie postępowania Przedsiębiorca poinformował o kilkukrotnej zmianie brzmienia „Warunków Lokat Strukturyzowanych” w zakresie części pn. „Ważne zastrzeżenia prawne”. Poszczególne zmiany m.in. w zakresie informacji o roli dokumentu przy podejmowaniu decyzji konsumentów o zawarciu umów zostały przytoczone w części ustalającej stan faktyczny. Jednak w każdej ze zmian zachowany został podział na część tabelaryczną oraz „Ważne zastrzeżenia prawne”, która zawierała ważne dla konsumentów informacje o ryzykach.

W sprawie pierwszej z zarzucanych praktyk zostało stwierdzone, iż Przedsiębiorca w dokumencie obowiązującym od 2 maja 2017r. nie zawierał już stwierdzenia, iż materiał ma charakter informacyjny i nie stanowi oferty, a także odniesienia do dołożenia starań co do rzetelności danych. Jednak ta modyfikacja nie spowodowała, iż konsument miał już pewność co do faktycznych warunków na jakich będzie realizowana umowa. Informacje o rodzaju ryzyk, z którymi wiążą się poszczególne Lokaty nadal były umieszczone w wydzielonej części „Warunków Lokaty Strukturyzowanej” pod nazwą „Ważne zastrzeżenia prawne”. W efekcie tego konsument zapoznający się z dokumentem mógł nadal nie mieć pewności, czy „Regulamin otwierania” oraz „Dyspozycja Otwarcia” odnoszą się do tej części dokumentu i, czy dane zawarte w tej części mają charakter wiążący i zostaną przeniesione do „Potwierdzenia Otwarcia”.

Do zmiany wprowadzonej 1 lutego 2018 r., informacje o ryzykach, z jakimi wiąże się inwestowanie w produkty były podawane w drugiej części dokumentu, gdy informacje o potencjalnych zyskach były umieszczane w Tabeli. Dopiero zmiana dokonana 1 lutego 2018r. pozwala na stwierdzenie, iż konsumenci nie są wprowadzani w błąd w zakresie punktu 1. sentencji decyzji. Dane o potencjalnych zyskach, kosztach i ryzykach zostały umieszczone w tabeli. Dodatkowo wprowadzona zmiana polegała na wskazywaniu zamkniętej listy ryzyk. Tym samym dopiero przeniesienie informacji o ryzykach do pierwszej części dokumentu zostało uznane za zaniechanie praktyki zarzuconej w pkt. 1a i 1b sentencji decyzji. W związku z tym stwierdzono, iż Przedsiębiorca zaniechał stosowania zakwestionowanych praktyk z dniem 1 lutego 2018r.

W związku z powyższym, praktyki Przedsiębiorcy opisane w pkt I.1 sentencji decyzji należy uznać za nieuczciwe praktyki rynkowe wprowadzające konsumentów w błąd z art. 5 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 u.p.n.p.r., a ich stosowanie w obrocie konsumenckim za bezprawne.

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wyżej opisanych praktyk za naruszające zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania ich stosowania z dniem 1 lutego 2018 r.

**Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie I.1 sentencji decyzji.**

## **C.2.**

Kolejny postawiony zarzut dotyczy wprowadzania konsumentów w błąd co do braku odpowiedzialności Przedsiębiorcy za stosowane przez niego praktyki rynkowe, które mogą doprowadzić konsumentów do podjęcia decyzji o zawarciu umowy, której by nie podjęli, gdyby takie praktyki nie były stosowane, poprzez zamieszczenie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” informacji sugerujących, że konsument ponosi wyłączną odpowiedzialność za podjęcie decyzji o zawarciu umowy, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o jakiej mowa w art. 5 ust. 1 u.p.n.p.r., co zostało uznane za niezgodne z art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W niniejszym punkcie zakwestionowany został sposób określenia w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” w części „Ważne zastrzeżenia prawne” odpowiedzialności stron umowy za podjęcie decyzji o zawarciu umowy. W dokumencie podano, co następuje:

*„Informacje zawarte w niniejszym materiale nie mogą być traktowane, jako usługa doradztwa inwestycyjnego, podatkowego lub jako forma świadczenia pomocy prawnej”.*

*„Idea Bank S.A. oferując lokatę strukturyzowaną nie świadczy usług doradztwa inwestycyjnego, ani nie udziela porad inwestycyjnych lub rekomendacji zawarcia transakcji. Ostateczna decyzja, co do otwarcia lokaty strukturyzowanej oraz wielkości zaangażowanych środków należy wyłącznie do Klienta”.*

*„Niezależnie od informacji przekazanych przez Idea Bank S.A., przed zawarciem każdej transakcji Klient jest zobowiązany do oceny jej ryzyka, określenia jej ryzyka, potencjalnych korzyści oraz ewentualnych strat, jak również w szczególności charakterystyki, konsekwencji prawnych i księgowych transakcji, konsekwencji zmieniających się czynników rynkowych oraz w sposób niezależny ocenić, czy jest w stanie sam lub po konsultacjach ze swoimi doradcami podjąć takie ryzyko. Bank umożliwia Klientowi ocenę swojego profilu inwestycyjnego za pomocą formularza Analizy Finansów Osobistych”.*

W powyżej przytoczonych zapisach „Warunków Lokaty Strukturyzowanej” z góry zastrzeżono, że Bank nie świadczy usług doradztwa inwestycyjnego, ani nie udziela porad inwestycyjnych lub rekomendacji zawarcia transakcji. Zastrzeżono również, że ostateczna decyzja należy wyłącznie do klienta. Ponieważ usługa, która jest przedmiotem sprzedaży ma charakter inwestycyjny i wiąże się z nią ryzyko poniesienia straty i nie uzyskania zysku, na Przedsiębiorcy oferującym produkt konsumentom spoczywa obowiązek udzielania przed zawarciem umowy informacji, które nie wprowadzą go w błąd. Obowiązek ten dotyczy również informacji przekazywanych za pośrednictwem przedstawianych konsumentom dokumentów. Biorąc pod uwagę powyższe zostało stwierdzone, że ww. sformułowania mogą zostać uznane za sugerujące wyłączenie odpowiedzialności Spółki i przerzucenie całej odpowiedzialności za podjęcie decyzji na konsumenta.

Dokonując oceny tej praktyki należy zwrócić uwagę na wymogi stawiane przedsiębiorcom przez ustawę o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, co do praktyk stosowanych na etapie przedkontraktowym. Zgodnie z tą ustawą na etapie przedkontraktowym przedsiębiorca jest zobowiązany do udzielenia danych, w oparciu o które konsument będzie mógł podjąć racjonalną decyzję. W art. 2 pkt 4 u.p.n.p.r. podana została definicja zgodnie z którą przez praktykę rynkową rozumie się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. W związku z tym każde z powyżej wymienionych działań w sytuacji ich stosowania przez przedsiębiorcę w związku z zawarciem umowy z konsumentem może również zostać ocenione pod kątem naruszenia interesów konsumentów. Jednocześnie należy zauważyć, że każde z tych działań może zostać poddane ocenie sądowej w sytuacji wytoczenia powództwa cywilnego przez przedsiębiorcę lub konsumenta.

Ocenie takiej może zostać poddana również propozycja nabycia produktu, przez którą rozumie się informację handlową określającą cechy produktu oraz jego cenę, a także sposób doboru środka komunikowania się z konsumentami, który bezpośrednio wpływa bądź może wpływać na podjęcie przez konsumenta decyzji dotyczącej umowy.

Zgodnie z art. 5 § 1 u.p.n.p.r. przez praktykę rynkową uznaje się działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Z powyższej regulacji wynika, że jakiegokolwiek działanie przedsiębiorcy może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową, gdy wpływa na podjęcie decyzji, która by nie była podjęta, gdyby nie była stosowana taka praktyka.

Dlatego też należy zwrócić uwagę, że to jakie informacje są przekazywane konsumentom, a także w jaki sposób odbierają oni otrzymane zarówno pisemne jak i ustne dane może być w każdym przypadku ocenione przez Sąd w trybie kontroli sądowej. W sytuacji, gdy konsument uzna, że przedsiębiorca stosował nieuczciwą praktykę rynkową polegającą na wprowadzeniu go w błąd i która doprowadziła do zawarcia niekorzystnej umowy ma prawo wytoczyć powództwo przeciwko przedsiębiorcy na podstawie art. 12 ust. 1 u.p.n.p.r. Powództwo może dotyczyć m.in. przekazanych przez sprzedawców informacji. Nie ma przy tym znaczenia, czy miały one charakter porady, doradztwa, czy rekomendacji. Wynikający z deklaracji przedsiębiorcy brak formalnych uprawnień do świadczenia tego rodzaju usług w szczególności doradztwa nie zwalnia go z odpowiedzialności za działania sprzedawców i wpływu tych działań na procesy decyzyjne konsumentów. Istotne w tym przypadku jest to, że zgodnie z art. 13 u.p.n.p.r. ciężar dowodu, że dana praktyka rynkowa nie stanowi nieuczciwej praktyki wprowadzającej w błąd spoczywa na przedsiębiorcy, któremu zarzuca się stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej. Nie jest zatem tak, że wyłączną odpowiedzialność za podjęcie decyzji ponosi konsument.

W niniejszej sprawie w sposób blankietowy wpisano, że podjęta decyzja konsumenta była jego samodzielną decyzją, a Bank nie wykorzystał żadnych instrumentów perswazji, aktywizujących, które doprowadziły konsumenta do podjęcia decyzji o zawarciu umowy. Należy zauważyć, że o rodzaju świadczonych usług nie decydują wyłącznie warunki wpisane w dokumenty, lecz faktycznie realizowane czynności, które może ocenić Sąd w postępowaniu cywilnym. Biorąc pod uwagę powyższe procesowe uprawnienia konsumenta, przedsiębiorca określając wyłączenie swojej odpowiedzialności związanej ze świadczonymi usługami może wprowadzać konsumentów w błąd, co do możliwości kwestionowania praktyki Banku dotyczącej przekazywanych informacji zarówno za pośrednictwem udostępnianych mu dokumentów, jak również osobiście przekazywanych przez sprzedawców informacji, a także ich wpływu na podjęcie decyzji o zawarciu umowy.

Dlatego Prezes Urzędu stwierdził, że przez zamieszczenie w „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej” sformułowania: *„Niezależnie od informacji przekazanych przez Idea Bank S.A., przed zawarciem każdej transakcji Klient jest zobowiązany do oceny jej ryzyka, określenia jej ryzyka, potencjalnych korzyści oraz ewentualnych strat, jak również w szczególności charakterystyki, konsekwencji prawnych i księgowych transakcji, konsekwencji zmieniających się czynników rynkowych oraz w sposób niezależny ocenić, czy jest w stanie sam lub po konsultacjach ze swoimi doradcami podjąć takie ryzyko. Bank umożliwi Klientowi ocenę swojego profilu inwestycyjnego za pomocą formularza Analizy Finansów Osobistych”*, Przedsiębiorca wyłączył swoją odpowiedzialność w zakresie swojego wpływu na podjęcie decyzji przez konsumenta o zawarciu umowy.

Z powyżej zacytowanej części „Warunków” wynika, że wyłącznie na konsumentcie ciąży odpowiedzialność za konsekwencje podjętej decyzji o zawarciu umowy. Bank dostarcza jednak kwestionariusz, który ma pomóc przy ocenie m.in. sytuacji finansowej konsumenta. Analizując rolę dokumentu pn. „Analiza Finansów Osobistych” należy uwzględnić fakt, iż został on zredagowany przez Bank. To Bank określił przesłanki, które są analizowane. Tym samym Przedsiębiorca, który udostępnia kwestionariusz nie może obciążyć wyłącznie konsumenta odpowiedzialnością za podjętą decyzję.

Przedmiotem oceny w ramach niniejszej praktyki jest m.in. doprowadzenie konsumenta do podjęcia decyzji o zawarciu umowy. Powyżej analizowane informacje zostały umieszczone w części „Ważne zastrzeżenia prawne” w dokumencie pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”. Dokument ten ma charakter druku, który w głównej części

zawiera parametry produktu. Konsument zapoznający się z nim skupia się na danych dot. cech produktu umieszczonych w Tabeli. Dodatkowo skupia się na informacjach przekazywanych ustnie przez sprzedawcę. Tym samym informacje o możliwych wyłączeniach odpowiedzialności za proces sprzedaży produktu umieszczone w dalszej części druku mogą zostać pominięte przez konsumenta, jako mniej istotne.

Doniosłość wprowadzenia w błąd w ocenianym zakresie wynika ze skutków, jakie powstają na etapie realizacji umowy. W efekcie inkorporowania tych postanowień do umowy, konsument na etapie realizacji umowy może nie zdecydować się na złożenie reklamacji, czy dochodzenie roszczeń na drodze sądowej w przypadku np. niezgodności efektów realizowanych umów z oczekiwaniami związanymi z informacjami otrzymanymi przed zawarciem umowy, gdyż uzna, iż nie ma prawa podnosić, iż zawarł umowę pod wpływem informacji uzyskanych od Banku. Wniosek taki może wynikać z tego, że w oparciu o powyższe zapisy uzna, że za podjęcie decyzji on ponosi wyłącznie odpowiedzialność, a przedsiębiorca nie musi ponosić ewentualnej odpowiedzialności za skutki stosowanych praktyk rynkowych, nawet jeśli były one nieuczciwe.

Analizując praktykę opisaną w punkcie 1. 2 niniejszej decyzji należy uwzględnić aktualnie obowiązujące regulacje prawne. Ustawa Prawo bankowe określa listę czynności bankowych. W dniu 21 kwietnia 2018r. dokonana została zmiana przepisów prawnych poprzez uzupełnienie listy zawartej w art. 5 ust. 2 pkt 11 i 12 ustawy Prawo bankowe o dopisanie nowej czynności wykonywanej przez bank polegającej na *pośrednictwie w zawieraniu umów lokaty strukturyzowanej; doradztwie w odniesieniu do lokat strukturyzowanych.*

Odniesienie do tego przepisu jest zawarte w art. 88g ustawy, zgodnie z którym *Bank wykonujący czynność, o której mowa w art. 5 ust. 2 pkt 12, uzyskuje od klienta lub potencjalnego klienta adekwatne informacje dotyczące jego: wiedzy i doświadczenia w zakresie inwestowania na rynku finansowym; sytuacji finansowej, w tym zdolności do ponoszenia strat; celów inwestycyjnych, w tym poziomu akceptowanego ryzyka. Informacje te, są uzyskiwane od klienta lub potencjalnego klienta w celu umożliwienia udzielania przez bank rekomendacji, które są dla niego odpowiednie ze względu na jego osobistą sytuację lub potrzeby inwestycyjne, w szczególności zdolność do ponoszenia strat oraz poziom akceptowanego ryzyka (art. 88g ust. 2 ustawy Prawo bankowe).* W opinii Prezesa wprowadzenie do przepisów Prawa bankowego szczególnych regulacji wynikało z jednej strony z obserwacji praktyk banków, a z drugiej z konieczności precyzyjnego określenia obowiązków sprzedawców tego rodzaju produktów. Zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy Prawo bankowe<sup>4</sup> *doradztwo w odniesieniu do lokat strukturyzowanych polega na przygotowywaniu, z inicjatywy banku albo na wniosek klienta, oraz przekazywaniu klientowi, określonej w art. 9 rozporządzenia 2017/565<sup>5</sup>, pisemnej, ustnej lub przekazanej w innej formie, w szczególności elektronicznej, spełniającej wymóg trwałego nośnika, przygotowanej w oparciu o potrzeby i sytuację klienta, rekomendacji dotyczącej zawarcia lub rozwiązania umowy lokaty strukturyzowanej albo dokonania innej czynności wywołującej równoważne skutki, której przedmiotem są lokaty strukturyzowane, albo rekomendacji dotyczącej powstrzymania się od zawarcia lub rozwiązania umowy lokaty*

---

<sup>4</sup> w brzmieniu Prawa bankowego obowiązującym od 21.04.2018r.

<sup>5</sup> Rozporządzenie z dnia 25 kwietnia 2016 r. delegowane Komisji (UE) 2017/565 uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (Dz.Urz.UE.L 2017 Nr 87, str. 1)

*strukturyzowanej lub dotyczącej powstrzymania się od innej czynności wywołującej równoważne skutki, której przedmiotem są lokaty strukturyzowane.*

W związku z powyższymi przepisami za wprowadzające konsumentów w błąd należy uznać wpisanie w „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” zastrzeżeń, które mogą zwalniać Bank z odpowiedzialności za przekazywane w trakcie sprzedaży lokaty oraz przed zawarciem umowy informacje, czy to ustnie, czy też pisemnie. Sposób podania informacji o fakcie nie świadczenia przez Bank usług doradztwa inwestycyjnego, podatkowego, pomocy prawnej, może zostać uznany za wprowadzający konsumentów w błąd.

Konsument zawierający umowę z Bankiem otrzymuje od sprzedawcy różne informacje, wyjaśnienia. Bez względu na to, jaki one mają formalny charakter, mają one wpływ na decyzję konsumenta co do zawarcia umowy. Konsument rozważny, świadomy swoich praw może udać się do doradcy podatkowego, może poszukać informacji dotyczących tego rodzaju umów w internecie, jednak bez względu na otrzymane wcześniej informacje będzie je weryfikował w oparciu o dane przekazane przez sprzedawcę i to na nich będzie opierał decyzję. Wynika to z tego, iż konsument ma prawo założyć, iż to właśnie pracownik Banku jest osobą, która jest najbardziej zorientowana w zakresie cech oferowanego produktu. Dodatkowo ma prawo zaufać informacjom przekazywanym przez sprzedawców, jako najbardziej wiarygodnym i wystarczającym do podjęcia decyzji o zawarciu umowy.

Zacytowane postanowienia „Warunków Lokat Strukturyzowanych” mogą wywoływać u konsumenta dezorientację i błędne przekonanie odnośnie możliwości powołania się na przeciwnie argumenty i przekonanie o braku możliwości podjęcia działań obronnych, np. złożenia stosownego oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, o czym mowa w art. 84 §1 k.c., czy powołania się na roszczenie wskazane w art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym - w związku z podejrzeniem stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych stosowanych przez przedstawicieli Banku.

Mając powyższe na uwadze, należy zatem wskazać, iż przytoczone w niniejszym punkcie dokumentu zapisy mogą prowadzić do utrudnienia dochodzenia przez konsumenta roszczeń względem Banku. Należy bowiem zauważyć, iż to Spółka, powołując się na analizowane postanowienia „Warunków” w toku sporu z konsumentem - może próbować uwolnić się od swojej odpowiedzialności w przypadku stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych względem konsumenta na etapie zawierania umowy, bez względu na miejsce umieszczenia zapisów. Po dokonaniu inkorporacji treści „Warunków” do umów, bez względu na początkowy informacyjny charakter druku, na etapie sporu waga tego dokumentu będzie tożsama z wagą „Regulaminu”. W ocenie Prezesa UOKiK, ww. postanowienia mają pełnić rolę zabezpieczenia Przedsiębiorcy lub jego partnerów biznesowych przed ewentualnymi skargami czy reklamacjami konsumentów, w przypadku gdy zorientują się, iż przekazano im wprowadzające w błąd informacje na etapie przedkontraktowym przy osobistym, telefonicznym lub jakimkolwiek innym kontakcie ze sprzedawcą.

Mając na względzie powyższe analizy, w ocenie Prezesa UOKiK, praktyka Spółki opisana w niniejszym zarzucie narusza przepisy u.p.n.p.r., a w konsekwencji została uznana za bezprawną, tym samym stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

#### **Stanowisko Banku**

Odnosząc się do zakresu wszczęcia postępowania Bank poinformował, że informacja o tym, iż nie świadczy usług związanych z doradztwem inwestycyjnym jest słuszna, w

szczegółności dlatego, iż lokaty strukturyzowane nie stanowią instrumentów finansowych (o czym świadczy m.in. katalog zamknięty instrumentów finansowych określony w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi). Odnosząc się do powyższego Prezes Urzędu stwierdził, że stanowisko Banku nie znajduje uzasadnienia w stanie faktycznym. Zarzut dotyczy wprowadzenia konsumentów w błąd. Tym samym dotyczy wniosków, jakie konsumenci wyciągną po zapoznaniu się z dokumentami. W ocenie Prezesa Urzędu analiza przekazywanych informacji przeprowadzona przez konsumentów na etapie realizacji umów może ich doprowadzić do wniosku, iż nie mają prawa w przypadku sporu podnosić, iż sprzedawca udzielił wyjaśnień, które uznali za poradę. W efekcie tego może to wpłynąć na decyzje konsumentów o odstąpieniu od dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

Stanowisko Banku, iż zapisy zostały umieszczone w dokumencie, aby konsument zastanowił się w każdym przypadku po raz kolejny, czy jest gotowy zawrzeć umowę i czy tę umowę rozumie, nie ma znaczenia dla oceny, czy praktyka Przedsiębiorcy mogła wprowadzić konsumentów w błąd. Przytoczone zapisy zostały umieszczone w druku, który początkowo ma mieć charakter wyłącznie informacyjny, a na dalszym etapie zawierania umowy staje się integralnym elementem umowy. Tym samym również wyjaśnienia Banku potwierdzają wprowadzający w błąd konsumentów charakter treści umieszczonych w dokumencie ze względu na możliwość różnej interpretacji skutków jakie wynikają z niego dla konsumentów.

Bank podniósł również, iż kwestionowane sformułowania nie stanowią postanowień umownych, gdyż znajdują się w dokumencie informacyjnym i dlatego - wbrew stanowisku Urzędu - nie kształtują stosunku zobowiązaniowego w sposób nierównorzędny i rażąco niekorzystny dla konsumentów. W tej kwestii Prezes Urzędu stwierdził, że zapisy zawarte w „Warunkach Lokaty Strukturyzowanej” mogą być ocenione przez pryzmat zgodności z przepisami prawa, tak jak wszystkie postanowienia „Regulaminu”, umowy.

W trakcie postępowania Bank informował o licznych zmianach brzmienia „Warunków Lokat Strukturyzowanych” w szczególności w części pn. „Ważne zastrzeżenia prawne”. Ostatnia zadeklarowana zmiana była wprowadzona 1 lutego 2018r. We wzorcach stosowanych od tego dnia nadal zamieszczona jest informacja: *„Idea Bank S.A. oferując lokatę strukturyzowaną nie świadczy usług doradztwa inwestycyjnego, ani nie udziela porad prawnych”*. Jak wykazano wcześniej, wprowadzenie w ustawie Prawo bankowe kwestii związanych z usługą lokaty strukturyzowanej w zakresie świadczenia rekomendacji na rzecz konsumentów, świadczy, że banki w tym zakresie świadczą usługę doradztwa.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności pomimo, iż Bank dokonał licznych zmian brzmienia dokumentu pn. „Ważne zastrzeżenia prawne”, jego brzmienie nadal wprowadzało konsumentów w błąd w zakresie objętym punktem 1.2 sentencji decyzji.

W trakcie postępowania Bank poinformował, iż podjął decyzję o zaprzestaniu oferowania lokat strukturyzowanych (dowód: karta nr 1810). Biorąc pod uwagę fakt, iż postawiony Spółce zarzut dotyczył stosowania dokumentu, który zawierał informacje mogące wprowadzać konsumentów w błąd uznano, iż zaprzestanie zawierania umów w zakresie tych produktów, może zostać uznane za zaniechanie stosowania zakwestionowanej praktyki. Jako termin zaniechania stosowania praktyki przyjęto datę podjęcia przez Zarząd Idea Banku SA uchwały nr 22/08/2019 z dnia 13 sierpnia 2019r. o zaprzestaniu zawierania przez pracowników Banku umów o świadczenie usług w zakresie instrumentów finansowych oraz produktów inwestycyjnych (dowód: karty nr 1814-1816).

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wyżej opisanej praktyki za naruszającą



zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania jej stosowania z dniem 14 sierpnia 2019 r.

W świetle ww. okoliczności orzeczono jak w punkcie I.2 sentencji niniejszej decyzji.

### C.3.

W pkt I.3 sentencji niniejszej decyzji zakwestionowana została praktyka polegająca na wprowadzaniu konsumentów w błąd co do wartości, które są objęte ochroną Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, przez wskazanie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”, że gwarancją jest objęta Kwota Lokaty, gdy faktycznie jest nią Kwota Wykupu, co zostało uznane za przejaw stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 u.p.n.p.r., a poprzez to stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W części dokumentu „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” pn. „Ważne zastrzeżenia prawne” podano następujące informacje: *„Kwota Lokaty podlega w całości, do wysokości nieprzekraczającej równowartości w złotych 100 000 euro ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego”*.

Zgodnie z „Regulaminem otwierania i prowadzenia rachunków lokat strukturyzowanych” jako Kwotę Lokaty należy rozumieć - *kwotę, którą Klient przeznaczył na otwarcie Lokaty Strukturyzowanej, bez odsetek naliczonych od tej kwoty za okres od dnia wpłaty tej kwoty na wskazany w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej rachunek bankowy do Dnia Otwarcia Lokaty, oraz bez ewentualnej Opłaty Subskrypcyjnej wpłaconej przez Klienta, podanej w Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej. Natomiast przez Kwotę Wykupu przed Dniem Zamknięcia Lokaty należy rozumieć - wartość Lokaty Strukturyzowanej, zwracanej Klientowi w razie złożenia przez niego Dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej, określonej w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej i podanej w Dyspozycji Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej oraz w Potwierdzeniu Otwarcia Lokaty Strukturyzowanej (dowód: karta nr 46)*. Analiza warunków poszczególnych produktów wykazała, iż pomimo różnego sformułowania definicji kwoty wykupu, to jednak można je uznać za tożsame.

Analiza ww. postanowień wykazała, że określają one wielkości, które zostaną zwrócone - wypłacone konsumentom w zależności od momentu rozwiązania umów i likwidacji lokat. W trakcie prowadzonego postępowania wyjaśniającego, Spółka przedstawiła informacje dotyczące faktycznej gwarancji udzielonej przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny - zwany dalej także BFG. Bank poinformował, że gwarancja jest świadczona na podstawie art. 2 pkt 2 oraz art. 23 ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (dowód: karta nr 778). Fundusz ten udziela gwarancji finansowych na dzień spełnienia warunku gwarancji. W przypadku banku jest to dzień zawieszenia działalności banku wskazany w decyzji Komisji Nadzoru Finansowego, o której mowa w art. 158 ust. 1 lub 2 ustawy - Prawo bankowe, i ustanowienia zarządu komisarycznego, o ile nie został on ustanowiony wcześniej, oraz wystąpienia do właściwego sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości lub dzień wystąpienia przez Fundusz do właściwego sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, o którym mowa w art. 230 ust. 2 pkt 1 (art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (t.j. Dz.U. z 2019r. poz. 1937 ze zm.). 9 października 2016r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2016r. w sprawie

wzoru arkusza informacyjnego dla deponentów (Dz.U. z 2016r. poz. 1110), które określa wzór arkusza informacyjnego dla deponentów. Wzór określa wymagania informacyjne dotyczące m.in. zakresu ochrony wypłat w przypadku niewypłacalności podmiotu objętego systemem gwarantowania, oraz dane podmiotu objętego systemem gwarancji oraz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Jednak nawet fakt wprowadzenia do stosowania ww. arkusza nie wpływa na możliwość oceny zakwestionowanej praktyki związanej z treścią informacji zawartej w „Warunkach”. Przedmiotem praktyki, jest wpływ informacji zawartych w dokumencie pn. „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” na decyzje konsumentów. Fakt podania dodatkowych informacji, wyjaśnień i danych w innym dokumencie może być analizowany jedynie uzupełniająco.

W powyżej przytoczonych regulacjach opisane zostały wymogi formalne jakie obecnie musi spełnić podmiot w stosunku do depozytariusza. Jednak w niniejszej sprawie ocenie poddane zostało sformułowanie zawarte w dokumencie, na podstawie którego konsument podejmuje decyzję o zawarciu umowy. Przedmiotowe zdanie dotyczy gwarancji, jakich ma prawo spodziewać się konsument w związku z realizacją umowy. „Warunki Lokaty” wskazują: *„Kwota Lokaty podlega w całości, do wysokości nieprzekraczającej równowartości w złotych 100 000 euro ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego”*. W zdaniu tym nie określono do jakich okoliczności faktycznych ono się odnosi, a więc, czy dotyczy okoliczności związanych z likwidacją Banku, spadkiem wartości funduszy, w które środki inwestuje Bank, czy też rozwiązania umowy przed terminem. Konsument jest zapewniany, że ochroną BFG jest objęta kwota nie mniejsza niż Kwota Lokaty. Konsument za pośrednictwem tego zdania otrzymuje jednoznaczny przekaz, iż nie musi się obawiać o utratę środków w sytuacji, gdy roszczenie zabezpiecza BFG.

W innej części dokumentu wśród informacji o ryzykach jakie wiążą się z lokatą strukturyzowaną podano możliwość utraty części Kwoty Lokaty, w przypadku złożenia „Dyspozycji Rezygnacji z Lokaty Strukturyzowanej” przed końcem Okresu Lokaty ze względu na zmiany wartości Bieżącej Lokaty Strukturyzowanej, a także podano informację o obowiązku zapłaty Opłaty Manipulacyjnej. Jednak nie musi to wpływać na zmianę odbioru informacji o zakresie udzielonej gwarancji przez BFG.

Zakwestionowana praktyka dotyczy okoliczności związanych z likwidacją banku szczegółowo określonych w powyższych ustawach. Zasadniczo sytuacja taka będzie dotyczyła osób, których umowy lokat strukturyzowanych są realizowane, a więc, których wartość na dany konkretny dzień jest zmienna. Gwarancja wypłaty z BFG zostanie uruchomiona w sytuacjach niezależnych od decyzji konsumenta, a więc niewywiązania się przez Bank z obowiązku ochrony interesów depozytariuszy. Przedsiębiorca wyjaśnił, że Lokaty Strukturyzowane mają różny charakter. W niektórych sytuacjach gwarancją jest objęta kwota lokaty (np. jeżeli warunki lokaty przewidują, że w razie rezygnacji z lokaty klient otrzyma 100% kwoty lokaty). Często kwotą gwarancji jest objęta nawet kwota przewyższająca 100% kwoty lokaty (dowód: karta nr 810). Jednocześnie Spółka ustosunkowując się do wszczęcia postępowania nie wskazała konkretnych produktów, które miałyby opisane gwarancje.

Z uwagi na różnorodność warunków oferowanych produktów, w celu ustalenia stanu faktycznego Urząd zwrócił się do Przedsiębiorcy o zajęcie stanowiska. Z dostarczonych wyjaśnień wynikało, że BFG wypłaca kwoty gwarantowane jedynie w przypadku upadłości banku i w kwocie depozytu przechowywanego w banku. W przypadku spełnienia warunku gwarancji w trakcie obowiązywania umowy klientowi będzie należna co najmniej kwota w wysokości Kwoty Wykupu na dzień spełnienia warunku gwarancji (dowód: karta nr 778). Z

powyższego nie wynika zatem, że w każdej sytuacji (jak Przedsiębiorca wskazuje w części wyjaśnień) klient Banku z tytułu gwarancji BFG otrzyma kwotę w wysokości Kwoty Lokaty. Minimalną kwotą gwarantowaną jest bowiem aktualna wartość Kwoty Wykupu. Tym samym podawanie w „Warunkach Lokaty” informacji sugerującej, że wypłata z BFG będzie nie mniejsza niż Kwota Lokaty wprowadza konsumentów w błąd, co do wartości objętej gwarancją.

#### **Stanowisko Banku**

Przedsiębiorca po zapoznaniu się z dokumentami przedstawił dodatkowe stanowisko. Bank stwierdził, że *gwarancją BFG objęta jest Kwota Lokaty. Z zasad ogólnych dotyczących rachunków bakowych (art. 725 i 726 kodeksu cywilnego) wynika, że Bank ma obowiązek zwrócić całość środków wpłaconych przez klienta. Bank może zwrócić część środków tylko w przypadkach uzgodnionych z klientem. Zgodnie z warunkami umowy o lokaty strukturyzowane Bank zwraca Kwotę Wykupu a nie Kwotę Lokaty w przypadkach, gdy klient wypowiedzi tę umowę przed upływem Okresu obowiązywania lokaty. Gwarancja BFG jest uruchamiana jedynie w przypadku spełnienia warunku gwarancji tj. złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości banku (Art. 2 pkt 57 ustawy i Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarancyjnym depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji). Nie jest to równoznaczne ze złożeniem wypowiedzenia przez klienta. Stąd klientowi należne jest w ramach gwarancji BFG 100% kwoty lokaty a nie kwota wykupu (dowód: karta nr 1811).* Prezes Urzędu analizując powyższe stanowisko stwierdził, co następuje: *Z wcześniej przytoczonych postanowień wynika, że Kwota Lokaty nie jest w każdym przypadku równa wartości, którą wpłaca konsument, lecz może odpowiadać wartości wpłaty pomniejszonej o określone w warunkach opłaty. Tym samym w przypadku lokat strukturyzowanych gwarancje dotyczą kwot, których wartości zależą od warunków konkretnych umów. Analiza wszystkich wyjaśnień Banku przedstawionych w niniejszej sprawie wykazała, że w przypadku lokat strukturyzowanych gwarancje, które udziela BFG mogą dotyczyć wartości zdefiniowanych w różny sposób. Fakt, że w niektórych przypadkach wartości Kwoty Lokaty, Lokaty, czy też Kwoty Wykupu pokrywają się nie może stanowić, że w każdym przypadku to Kwota Lokaty jest gwarantowana.*

Spółka ustosunkowując się do wszczęcia niniejszego postępowania, stwierdziła, iż nie jest błędne informowanie przez Bank, że *„Kwota Lokaty podlega w całości, do wysokości nieprzekraczającej równowartości złotych 100 000 euro ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego”.* Nie oznacza to bowiem, że przez cały okres umowy gwarantowana jest dokładnie Kwota Lokaty. Bank nie informuje o tym klientów. *Powyższe stanowi jedynie informację, do jakiej maksymalnej kwoty lokaty podlega gwarancja BFG tj. do wysokości 100 000 euro i tylko w taki sposób powinna być interpretowana”* (dowód: karta nr 810).

Analizując przedstawione przez Bank wyjaśnienia dotyczące zarzucanej praktyki Urząd uznał, że potwierdzają one fakt, iż w zależności od warunków lokat minimalna wartość objęta ochroną BFG może ulegać zmianie. Konsument ma jedynie pewność zwrotu maksymalnej wartości środków, jednak nie otrzymuje informacji, jak należy oszacować faktyczną wartość, którą gwarantuje BFG ze względu na specyfikę produktu, którego dotyczy zawarta umowa. Konsument nie jest informowany, czy dotyczy ona określonej w Regulaminie Kwoty Lokaty, Lokaty, czy też Kwoty wykupu. Z powyższych wyjaśnień Banku wynika, że wielkości gwarancji ulegają zmianie i nie muszą one przyjmować wartości równej Kwocie Lokaty. Tym samym przez umieszczenie w Warunkach Lokaty informacji, że

Kwota Lokaty podlega gwarancji, konsumenci są informowani, iż minimalna wartość ochrony wynosi równowartość „Kwoty Lokaty” na każdym etapie realizacji umowy.

Natomiast na etapie postępowania wyjaśniającego, w celu ustalenia stanu faktycznego Urząd skierował do Przedsiębiorcy następujące pytanie: *„Opisując rolę Bankowego Funduszu Gwarancyjnego stwierdzili Państwo, że ryzyka związane z lokatami strukturyzowanymi nie mają wpływu na wypłacaną wartość z BFG. Dodatkowo stwierdzili Państwo, że BFG wypłaca kwoty gwarantowane jedynie w przypadku upadłości banku i w kwocie depozytu przechowywanego w banku. Ze względu na fakt, iż lokaty strukturyzowane mają charakter inwestycyjny prosimy o wyjaśnienie, w jaki sposób zostanie określona wartość ww. depozytu w przypadku niniejszych produktów np. w wysokości kwoty wpłaconej przez konsumenta w wartości nominalnej złotych polskich, w wysokości wpłaconej kwoty pomniejszonej o opłaty manipulacyjne, administracyjne, subskrypcyjne (ewentualnie inne - należy wskazać jakie) lub wartości aktywów na dzień upadłości, czy też w inny sposób określonej wartości. W przypadku, gdy poszczególne produkty różnią się w powyższym zakresie, prosimy o oddzielne opisanie tych produktów”* (dowód: karta nr 774). W odpowiedzi na postawione pytanie Bank poinformował, że *„W przypadku spełnienia warunku gwarancji w trakcie obowiązywania umowy klientowi będzie należna co najmniej kwota w wysokości Kwoty Wykupu na dzień spełnienia warunku gwarancji”* (dowód: karta nr 778). Biorąc pod uwagę powyższe stanowisko Banku Urząd założył, że w przypadku oferowanych lokat strukturyzowanych minimalna kwota depozytu przechowywanego gwarantowanego przez BFG wynika z wielkości Kwoty Wykupu. Natomiast zamieszczone w stosowanym wzorcu stwierdzenie, że *„Kwota Lokaty podlega w całości (...) ochronie”* do kwoty 100 000 euro nie jest prawdziwe, gdyż nie zawsze wypłata świadczenia BFG będzie równa Kwocie Lokaty.

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone wyjaśnienia Urząd stwierdził, że fakt, iż BFG w sytuacji spełnienia warunku gwarancji wypłaca wartość do 100 000 euro nie umożliwia konsumentowi dokonania jednoznacznej oceny wartości, którą on otrzyma. Stwierdzenie, że gwarancją jest objęta Kwota Lokaty nie jest prawdziwe w każdym przypadku, gdyż dokument ma zastosowanie również do produktów, które nie są objęte taką gwarancją. W przedmiotowym przypadku istotne jest to, iż środki konsumentów w trakcie realizacji umowy są określane przez Wartość Bieżącą Lokaty Strukturyzowanej, która jest wielkością zdefiniowaną w Regulaminie w następujący sposób: *„wartość Lokaty Strukturyzowanej ustalana na Dzień Wyceny, pozostająca w relacji do pobranej Opłaty Administracyjnej, warunków rynkowych na pieniężnym rynku międzybankowym oraz bieżącej wyceny Aktywa Bazowego”* (dowód: karta nr 539). Z przedmiotowej definicji wynika, że wartości środków zapisanych na rachunkach lokat strukturyzowanych mogą ulegać zmianie w zależności od momentu ich wyceny. Ze względu na złożoność oferowanych lokat strukturyzowanych, a także różnic co do ich struktur, w tym różnic pod względem ochrony kapitału w trakcie realizacji umów, w sytuacji stosowania dokumentu, który posiadał takie same zapisy w części *„Ważne zastrzeżenia prawne”* bez względu na specyfikę produktu, konieczne jest jego zredagowanie w taki sposób, aby nie wprowadzał w błąd żadnego konsumenta, również posiadającego produkt o mniej korzystnych warunkach. Biorąc pod uwagę fakt, iż dokument pn. *„Warunki Lokaty Strukturyzowanej”* staje się integralnym elementem umowy sposób redagowania informacji o wielkościach, które są gwarantowane przez BFG powinien uniemożliwiać dowolną ich interpretację. Konsument podejmuje decyzje w oparciu o dane zawarte w umowie. Oceniane dane dotyczą gwarancji udzielanej przez BFG, przy czym konsument nie był informowany zarówno o okolicznościach, których

dotyczy ta gwarancja, jak także o wielkościach które faktycznie są gwarantowane przez BFG. Biorąc pod uwagę powyższą analizę zostało stwierdzone, iż konsument był wprowadzany w błąd co do wielkości gwarantowanych przez BFG, a także okoliczności, w których gwarancja ta będzie uruchamiana.

W trakcie prowadzonego postępowania Bank wielokrotnie wprowadzał modyfikacje do kolejnych wersji „Warunków Lokat Strukturyzowanych”. W maju 2017r. wprowadzono następujący zapis: *„Lokata podlega ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego do wysokości nieprzekraczającej równowartości w złotych 100 000 euro”*.

Natomiast w czerwcu 2017r. wprowadzony został zapis *„Lokata podlega ochronie w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Informacje dotyczące zasad gwarantowania środków z Lokaty w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego określone zostały szczegółowo w Arkuszu informacyjnym dla deponentów”* (dowód: karty nr 1066, 1071, 1083, 1090, 1094, 1098, 1591). W efekcie tych zmian usunięto pojęcie „Kwota Lokaty”, natomiast użyto określenia „Lokata” w wyrażeniu „Lokata podlega ochronie”. Analiza „Regulaminu” obowiązującego od 1 sierpnia 2016r. wykazała, że pojęcie „Lokata” lub „Lokata Strukturyzowana” należy interpretować jako: *„rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej prowadzonej na rzecz Klienta, służący do przechowywania środków pieniężnych i transakcji w Aktywo Bazowe”* (dowód: karta nr 1557). W przypadku „Regulaminu” obowiązującego od 1 lutego 2018r. określenie Lokata / Lokata Strukturyzowana zostało zdefiniowane w następujący sposób: *„rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej, a w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, a także jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną, osób prawnych - rachunek lokaty terminowej, prowadzony na rzecz klienta, służący do przechowywania środków pieniężnych”* (dowód: karta nr 1699).

W związku z tymi definicjami pojęcia Lokata należało stwierdzić, że wprowadzone zmiany użytych określeń nie gwarantują konsumentom otrzymania jasnej informacji co do wartości objętej ochroną przez BFG. Zaniechanie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” używania określenia Kwota Lokaty, które nie pozwalało w sposób właściwy oszacować wartości gwarancji w sytuacji konieczności wypłaty z BFG w trakcie realizacji umowy i zastąpienie tego określenia słowem Lokata nie zmieniło przekazu kierowanego do konsumentów. Konsumenti nadal po zapoznaniu się z definicją słowa Lokata nie mieli podstaw do stwierdzenia jaka wartość jest objęta BFG w trakcie realizacji Lokaty Strukturyzowanej. Informacja tego dotycząca nie była podawana również w Arkuszu informacyjnym dla deponentów (dowód: karta nr 1705). Tym samym należało stwierdzić, że wprowadzone zmiany nie mogły zostać uznane za zaniechanie stosowania zakwestionowanej praktyki.

W trakcie postępowania Bank poinformował, iż podjął decyzję o zaprzestaniu oferowania lokat strukturyzowanych (dowód: karta nr 1810). Biorąc pod uwagę fakt, iż postawiony Spółce zarzut dotyczył stosowania dokumentu, który zawierał informacje mogące wprowadzać konsumentów w błąd uznano, iż zaprzestanie zawierania umów w zakresie tych produktów, może zostać uznane za zaniechanie stosowania zakwestionowanej praktyki. Jako termin zaniechania stosowania praktyki przyjęto datę podjęcia przez Zarząd Idea Banku SA uchwały nr 22/08/2019 z dnia 13 sierpnia 2019r. o zaprzestaniu zawierania przez pracowników Banku umów o świadczenie usług w zakresie instrumentów finansowych oraz produktów inwestycyjnych (dowód: karty nr 1814-1816).

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wyżej opisanej praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania jej stosowania z dniem 14 sierpnia 2019 r.

W świetle ww. okoliczności orzeczono jak w punkcie I.3 sentencji niniejszej decyzji.

#### C.4

Kolejna zakwestionowana w punkcie I.4 sentencji decyzji praktyka dotyczy zobowiązania konsumentów do zasięgnięcia u innego podmiotu informacji o konieczności poniesienia kosztu podatku związanego z osiągnięciem dochodu z tytułu zawartej umowy Lokaty strukturyzowanej i wysokości takiego kosztu, co może wyłączać odpowiedzialność przedsiębiorcy za jakość przekazywanych informacji dotyczących tego kosztu oraz może zwalniać przedsiębiorcę z obowiązku podawania pełnych, jednoznacznych informacji związanych z koniecznością lub brakiem konieczności poniesienia takiego kosztu, przez co została uznana za praktykę naruszającą dobre obyczaje, gdyż wyczerpane zostały znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej zdefiniowanej w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” w części „Ważne zastrzeżenia prawne” podano, co następuje: *Inwestowanie w instrumenty finansowe może się wiązać z konsekwencjami podatkowymi. W celu uzyskania szczegółowych informacji w zakresie opodatkowania zysków z inwestycji w instrumenty finansowe, Klient powinien zaciągnąć porady profesjonalisty doradztwa podatkowego. Zyski z inwestycji w instrumenty finansowe podlegają opodatkowaniu na zasadach ogólnych. Bank nie ponosi żadnej odpowiedzialności za skutki podatkowe związane z inwestycją w instrumenty finansowe, w związku z czym podejmując decyzję inwestycyjną, Inwestor w celu uzyskania szczegółowych informacji w zakresie opodatkowania dochodów powinien zasięgnąć porady profesjonalnego doradcy podatkowego”.*

Z treści powyższych informacji wynika, że w związku z zawarciem umowy istnieje możliwość, że konsument będzie musiał ponieść koszt podatku z tytułu ewentualnie osiągniętego zysku z naliczonych odsetek, czy też innych dochodów uzyskanych w związku z powierzeniem własnych środków pieniężnych Bankowi. Bank stwierdził, że wszelkie informacje związane z kosztami podatków udzieli konsumentowi profesjonalny doradca niewspółpracujący z Bankiem, do którego powinien zwrócić się o poradę. Jednak dokonując oceny tej praktyki zostało stwierdzone, że kwestia konieczności odprowadzenia podatku od uzyskanego zysku jest istotnym elementem umowy, gdyż wpływa na pomniejszenie ewentualnego zysku.

Kwestie związane z obowiązkiem odprowadzania podatku reguluje ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2019r. poz. 1387 ze zm.). Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 2 ww. tej ustawy za przychody z kapitałów pieniężnych uważa się odsetki od wkładów oszczędnościowych i środków na rachunkach bankowych lub w innych formach oszczędzania, przechowywania lub inwestowania, z zastrzeżeniem art. 14 ust. 2 pkt 5. Różnorodność produktów finansowych powoduje, że to Bank posiada wiedzę, o cechach oferowanych produktów, a także, czy a jeżeli tak to w jakiej wysokości podatek będzie zobowiązany zapłacić, oraz kto jest zobowiązany do odprowadzenia tego podatku.

Przytoczona powyżej treść „Warunków Lokaty” nakazuje konsumentowi zasięgnięcie informacji u innego podmiotu. Dzięki takiej redakcji Bank wyłączył swoją odpowiedzialność za jakość przekazywanych informacji, co do kosztów związanych z

realizacją umowy w zakresie podatków od dochodu pieniężnego. Faktycznie sprzedawca będzie mógł odmówić udzielenia odpowiedzi na pytanie konsumenta związane z koniecznością poniesienia kosztu podatków. Należy również zwrócić uwagę, że w oparciu o powyższą treść trudno jest określić, do kogo konsument powinien zwrócić się o poradę. Sugestia, iż na konsumentie spoczywa obowiązek samodzielnego uzyskania informacji w tym zakresie zostało uznane za naruszające interesy konsumentów i dobre obyczaje. Naruszenie dobrych obyczajów w tym przypadku polega na pogłębieniu się różnicy pomiędzy wiedzą stron kontraktu o produkcie. To Bank posiada wiedzę, co do konieczności ponoszenia przez konsumentów kosztu z tytułu odprowadzenia podatku od osiągniętego dochodu pieniężnego. Pomimo tej wiedzy zwalnia się z obowiązku podzielenia się nią z konsumentem.

Kwestia związana z koniecznością poniesienia kosztu z tytułu opodatkowania osiągniętego dochodu, a także z wysokością takiego kosztu jest bardzo ważna dla konsumentów. Po pierwsze ważna jest kwestia, czy ewentualny zysk jest obciążony koniecznością odprowadzenia podatku, a jeżeli tak to w jakiej wysokości. Kolejna kwestia dotyczy podmiotu, który jest zobowiązany do odprowadzenia takiego podatku. Ponieważ kwestia osiągnięcia zysku z inwestycji jest jedną z najważniejszych kwestii dla konsumentów, informacje o wszelkich możliwych obciążeniach, które mogą zmniejszyć ten zysk są również ważne.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z informacjami zawartymi w dokumencie, które mają wpływ na podjęcie decyzji o zawarciu umowy. Tym samym dokument ten powinien obejmować wszystkie informacje ważne dla konsumenta w szczególności dane związane z kosztami i ewentualnymi zyskami. *„Zgodnie z art. 4 ust. 1 NieuczPraktRynkU, praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Sam fakt bezprawnego wpłynięcia na sferę motywacyjną konsumenta przed zawarciem umowy przez przedsiębiorcę przesądza zatem o tym, że stosowana przez niego praktyka jest nieuczciwa. Nawet zatem hipotetyczne wyprowadzenie konsumenta z błędu przez przedsiębiorcę na kolejnych etapach prowadzących do nawiązania stosunku kontraktowego nie zmienia bezprawnego charakteru jego działań podjętych wcześniej.*

*Prawa konsumenta do rzetelnej informacji nie ogranicza też to, że skutki udzielenia mu informacji o odmiennym od takiego charakterze mogłyby zostać ograniczone lub wyeliminowane, gdyby zapoznał się on szczegółowo z całokształtem oferty przedsiębiorcy. Konsument nie ma obowiązku prowadzenia relewantnych analiz. Na przedsiębiorcy spoczywa natomiast obowiązek takiego skonstruowania swojego przekazu, by nie mógł on zniekształcić zachowań rynkowych przeciętnego konsumenta również wówczas, gdy zapozna się on z jego ofertą w sposób typowy, a więc nie obejmujący całokształtu przedstawianego przez przedsiębiorcę materiału informacyjnego”.* /Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - VI Wydział Cywilny z dnia 5 maja 2017 r. VI ACa 200/16/. Z powołanego orzeczenia wynika, że przedsiębiorca stosując dokument, czy też inny sposób informowania o warunkach umowy powinien go w taki sposób zredagować, aby konsument nie musiał podanych w nim danych weryfikować w innych dokumentach. Poprzez analogię należy uznać, że nie powinien zostać zobowiązany do zasięgnięcia opinii u innych osób, w szczególności osób, które nie są w żaden sposób powiązane z przedsiębiorcą oraz świadczonymi usługami. Konsument ma prawo udać się z otrzymanymi dokumentami po poradę do doradcy podatkowego, lub innej znajomej mu osoby. Jednak w tym przypadku Przedsiębiorca zwalnia się z obowiązków informacyjnych co do kosztów związanych z zyskiem.

W opinii Prezesa Urzędu nie można oczekiwać od konsumenta, że lektura informacji zawartych w udostępnionej mu dokumentacji automatycznie umożliwi mu ustalenie podmiotów, które mogą mu pomóc w ocenie warunków umowy pod kątem konsekwencji podatkowych. Skoro Bank określający parametry oferowanego produktu i określający warunki usługi lokaty strukturyzowanej, która od 21 kwietnia 2018r. została zdefiniowana w ustawie Prawo bankowe nie jest w stanie określić obowiązków podatkowych konsumentów, nieuprawnione byłoby przyjęcie, że konsument lub doradca podatkowy będzie poruszać się w tej sferze na tyle swobodnie, iż oczekiwać można od niego, że zidentyfikuje kwestie obowiązku zapłaty podatku.

W niniejszej sprawie zachowanie przedsiębiorcy zakwalifikowane zostało jako naruszające dobre obyczaje, o których mowa w art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r. Pojęcie dobrych obyczajów nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne, stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.

W zakresie określenia istoty poszanowania dobrych obyczajów orzecznictwo odwołuje się m.in. do istoty dobrego obyczaju jako szeroko rozumianego szacunku dla drugiego człowieka. Przy takim założeniu sprzeczne z dobrym obyczajem jest np. nierzetelne udzielanie informacji konsumentom, wykorzystanie ich niewiedzy czy braku doświadczenia życiowego<sup>6</sup>. W doktrynie przybliżając treść omawianego pojęcia, zwraca się także uwagę na fakt, iż wedle tradycyjnego stanowiska dobre obyczaje były oceniane z punktu widzenia zasad etycznych i moralnych, podstawą orzekania zaś miało być „*poczucie godności ogółu ludzi, myślących sprawiedliwie i słuszenie*”. Miarę tych wymogów stanowił poziom moralny właściwy godziwemu życiu zarobkowemu i gospodarczemu. Posługiwano się w tym ujęciu pewnym wzorcem w postaci przeciętnego członka danej społeczności, a także odwołaniem do pewnych wartości pożądaných i akceptowanych w obrocie rynkowym<sup>7</sup>.

Jak wynika z powyżej przedstawionej analizy produkt, którego dotyczy oceniany dokument jest produktem inwestycyjnym o skomplikowanej budowie. Nie jest to produkt, który jest nabywany standardowo. Kwestie związane z koniecznością uiszczania podatków są również skomplikowane. Wskazanie konsumentowi, że o kosztach związanych z koniecznością opłacenia ewentualnego podatku powinien zasięgnąć informacji u bliżej nieokreślonego kręgu osób można uznać za naruszające dobre obyczaje. Dlatego też uznano, że dobrym obyczajem w przypadku tego rodzaju produktów byłoby przekazanie przez przedsiębiorcę wprowadzającego na rynek określony produkt, konkretnej informacji o konieczności lub braku konieczności opłacenia podatku, a więc o jego wysokości, a także podmiocie, który ma obowiązek odprowadzić taki podatek.

Podsumowując powyższą analizę Prezes Urzędu stwierdził, że konsument może podjąć decyzję o zawarciu umowy w oparciu o dane zawarte w Tabeli umieszczonej w dokumencie pn. „Warunki Lokaty”, która nie odnosi się do ewentualnego obowiązku poniesienia podatku z tytułu uzyskania zysku, w efekcie tego ocena potencjalnych zysków z inwestycji może być błędna, gdyż nie oparta o pełne informacje co do kosztów. Konsument może pominąć informacje zawarte w dalszej części dokumentu. Konsument może również podjąć decyzję o zawarciu umowy pomimo zapoznania się z informacją o konieczności uzyskania dodatkowych informacji, bez weryfikacji tego kosztu z uwagi na zbyt dużą

<sup>6</sup> Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 marca 2005 r., sygn. akt VI ACa 774/2004.

<sup>7</sup> zob. A. Kraus, F. Zoll, *Polska ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*, Poznań 1929, s. 26 i 171.



uciążliwość podjęcia czynności, które dodatkowo mogą się wiązać z koniecznością poniesienia dodatkowej opłaty za świadczenie usługi przez doradcę podatkowego.

W efekcie stosowania tej praktyki decyzje konsumentów co do zawarcia umowy są zniekształcane, a konsumenci mogą podjąć decyzje inne niż te, gdyby Bank udzielił informacji co do obowiązków podatkowych i ich wpływu na ostateczny zysk z inwestycji.

Dlatego uznano, że Przedsiębiorca przez stosowanie praktyki określonej w sentencji decyzji narusza dobre obyczaje. Zgodnie z art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r. praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Zakwestionowana w punkcie I.4 niniejszej decyzji praktyka może zostać uznana za nieuczciwą praktykę rynkową.

#### **Stanowisko Banku**

Przedsiębiorca ustosunkowując się do wszczęcia postępowania stwierdził, że od października 2015r. nie stosuje zakwestionowanego zapisu, co skutkuje niemożliwością wszczęcia postępowania. Jednocześnie przedstawił merytoryczne stanowisko, iż nie ma żadnych praw zobowiązujących Bank do przekazywania klientom informacji dotyczących podatków związanych z produktami finansowymi. W opinii Banku przekazywanie takich danych jest uważane za doradztwo podatkowe, którego Bank świadczyć nie może (usługi jakie może wyłącznie świadczyć są określone w art. 5 i 5 ustawy Prawo bankowe). Gdyby Bank świadczył takie usługi naraziłby się na postępowanie ze strony Komisji Nadzoru Finansowego, które potencjalnie mogłoby się skończyć odebraniem licencji bankowej. W opinii Banku wskazanie klientom, że mogą otrzymać poradę podatkową od doradcy podatkowego, jest właściwe. Podniesiono, że wskazany podmiot nie jest niezidentyfikowanym podmiotem. Doradcami podatkowymi są osoby, którym nadano ten tytuł po zdaniu odpowiedniego egzaminu. Bank stwierdził, że w uzasadnieniu nie wskazano wpływu tej praktyki na podjęcie decyzji konsumenta, stąd nie odniesiono się do zarzutu.

W sprawie niestosowania zakwestionowanych zapisów, Prezes Urzędu stwierdził co następuje. Stanowisko Banku nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż nie dotyczy stanu faktycznego oraz postawionego zarzutu.

Odnosząc się do kwestii przedawnienia możliwości wszczęcia postępowania w oparciu o zgromadzone dokumenty stwierdzono, że w trakcie subskrypcji prowadzonej w okresie 3 kwietnia 2017r. - 30 kwietnia 2017 „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” w części „Ważne zastrzeżenia prawne” zawierały treść: *„Zawieranie umów o Lokaty Strukturyzowane może się wiązać z konsekwencjami podatkowymi. W celu uzyskania szczegółowych informacji w zakresie opodatkowania zysków z umów o Lokaty Strukturyzowane, klient powinien zasięgnąć porady profesjonalnego doradcy podatkowego”* (dowód: karta nr 861). Tym samym za niewłaściwy należy uznać zarzut braku możliwości postawienia zarzutu w niniejszym kształcie. Fakt wprowadzenia modyfikacji do zacytowanego zapisu nie ogranicza możliwości postawienia zarzutu w obecnym kształcie wyłącznie do zacytowanej treści. Zmodyfikowane postanowienie nadal wskazywało, iż w celu uzyskania szczegółowych informacji o opodatkowaniu, konsument powinien się udać do innego podmiotu.

Bank wielokrotnie dokonywał modyfikacji „Warunków”. W warunkach stosowanych od początku maja 2017r. nie znalazł się żaden zapis odnoszący się do konieczności uzyskania porady u osoby innej niż pracownik banku w sprawie wysokości podatku, jaki będzie musiał ponieść konsument. Dopiero w „Warunkach” obowiązujących od 1 lutego 2018r. wprowadzono informację: *„Podatek od Odsetek: Na moment subskrypcji podatek od*

osób fizycznych, które otworzyły Lokatę w celu niezwiązanym z prowadzoną działalnością gospodarczą, wynosi 19%. Wysokość opodatkowania może ulec zmianie w przyszłości” (dowód: karta nr 1683). Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należy uznać, że dopiero wprowadzenie do dokumentów powyższej informacji zapewnia konsumentom możliwość podjęcia racjonalnej decyzji o zawarciu umowy w zakresie konieczności poniesienia kosztu podatku. Wielkość stopy podatkowej ma istotne znaczenie dla skutków realizacji umowy. Dlatego też stwierdzono, iż wpisanie w „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” danych o wysokości podatku jakim zostanie obciążony konsument może zostać uznane za spełniające warunek dobrego obyczaju w określonym w niniejszej sprawie zakresie.

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wyżej opisanej praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania jej stosowania z dniem 1 lutego 2018 r.

Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie I.4 sentencji niniejszej decyzji.

#### **Ad II. Środki usunięcia skutków stosowania praktyk**

Zgodnie z art. 26 ust. 2 uokik w decyzji stwierdzającej stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji. Treść oświadczenia powinna obejmować, poza określeniem przedsiębiorcy, wskazywać na naruszenia, jakich dopuścił się przedsiębiorca. W myśl art. 26 ust. 4 uokik środki, o których mowa w ust. 2, powinny być proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego skutków. Zgodnie z art. 27 ust. 4 uokik w sytuacji zaprzestanie stosowania niedozwolonych praktyk przepisy art. 26 ust. 2-4 tej ustawy stosuje się odpowiednio.

W niniejszej sprawie Prezes UOKiK zdecydował o zastosowaniu środków usunięcia trwających skutków stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów opisanych w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

W dacie wydania przez Prezesa Urzędu niniejszej decyzji za skutki podlegające usunięciu stosowania przez Idea Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów należy uznać udostępnianie konsumentom dokumentów pn. Warunki Lokaty Strukturyzowanej zawierających informacje, które wprowadzały lub nadal wprowadzają konsumentów w błąd.

Istotą opisywanego w niniejszej decyzji naruszenia jest stosowanie praktyk wprowadzających konsumentów w błąd oraz sprzecznych z dobrymi obyczajami. W ocenie Prezesa UOKiK, powyższe okoliczności uzasadniają zastosowanie wskazanego wyżej środka, jakim jest publikacja oświadczenia na stronie internetowej Przedsiębiorcy. Spółka powinna, zdaniem Prezesa UOKiK, poinformować konsumentów o swojej nieuczciwej praktyce, co spełni funkcję edukacyjną. Powyższy środek może mieć również znaczenie prewencyjne, zniechęcając Bank oraz innych przedsiębiorców do podobnego rodzaju praktyk (w obliczu ryzyka złożenia oświadczenia, które może wpłynąć na postrzeganie Spółki przez konsumentów).

Oświadczenie zamieszczone na stronie internetowej Idea Banku ma za zadanie poinformowanie konsumentów o fakcie wydania decyzji, jej oznaczeniu i dacie wydania (w celu jej późniejszej identyfikacji lub ułatwianiu dotarcia do jej treści) oraz przystępne wskazanie, jakie działania Spółki zostały uznane za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Obowiązek zamieszczenia oświadczenia na stronie internetowej Przedsiębiorcy, umożliwi zapoznanie się z treścią decyzji konsumentom, którzy z usług Idea Banku nie korzystają, jednak korzystają z produktów bankowych.

Określenie parametrów technicznych oświadczenia jest zaś niezbędne i ma za zadanie zapewnić jego widoczności i czytelność na stronie internetowej Przedsiębiorcy.

Oświadczenie zostanie zaprezentowane na stronie internetowej Przedsiębiorcy i dzięki temu wiedza o rozstrzygnięciu będzie mogła dotrzeć do konsumentów, a także innych przedsiębiorców działających w branży oraz mediów. W ocenie Prezesa UOKiK, strona internetowa to medium o licznych odbiorcach, które poprzez swoją powszechność i możliwość zapoznania się z prezentowanymi tam treściami w dowolnym czasie stosownym dla każdego odbiorcy najskuteczniej jest w stanie dotrzeć do świadomości odbiorców.

Wśród konsumentów komunikat tej treści powinien zwiększyć wiedzę o przepisach chroniących ich prawa i krytycyzm względem ofert dotyczących instrumentów finansowych, w szczególności lokat strukturyzowanych. Przedsiębiorcy powinni z kolei dowiedzieć się o negatywnych konsekwencjach naruszania praw konsumentów, co poza wychowawczą spełni również funkcję prewencyjną.

Ponadto, w zakresie informacji, iż prawomocna decyzja Prezesa Urzędu stanowi prejudykant w postępowaniu sądowym oraz że ustalenia Urzędu, co do faktu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są dla sądu wiążące, może stanowić dla konsumentów istotną podpowiedź i zachętę do skorzystania z indywidualnych możliwości dochodzenia swoich roszczeń w postępowaniu sądowym.

Zgodnie z poglądem występującym w orzecznictwie prawomocna decyzja Prezesa UOKiK ma charakter prejudykantu przeciwko przedsiębiorcy, któremu zarzucany był czyn z zakresu praktyk ograniczających konkurencję - i odpowiednio praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w tym m.in. stwierdzającej stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej - i może znacząco ułatwić dochodzenie roszczeń przez podmiot poszkodowany przed sądem cywilnym<sup>8</sup>.

*Na poparcie powyższej tezy należy przywołać stanowisko doktryny, które wskazuje, że „na zasadzie analogii do rozstrzygnięć dotyczących decyzji stwierdzających praktyki ograniczające konkurencję (vide: uchwała SN z 23.7.2008 r., III CZP 52/08, Legalis), ostateczna decyzja uznająca praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów powinna być postrzegana jako rozstrzygnięcie wiążące sądy cywilne w ewentualnych postępowaniach cywilnych wytoczonych przez indywidualnych konsumentów, w celu uzyskania odszkodowania za szkody, poniesione przez nich wskutek stosowania przez danego przedsiębiorcę praktyki zakazanej przez art. 24 OchrKonkurU. Pogląd wyrażony przez A. Jurkowską-Gomułkę potwierdzony został w postanowieniu SN z 23.4.2015 r. (vide: III SK 61/14, Legalis). W uzasadnieniu do tego postanowienia, w kontekście*

---

<sup>8</sup> vide: wyrok SN z 4 marca 2008 r., IV CSK 441/07; uchwała SN z 23 lipca 2008 r. III CZP 52/08; postanowienie SN z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. III SK 61/14),

nałożenia na przedsiębiorcę obowiązku publikacyjnego (przez co do konsumentów dociera informacja o dopuszczeniu się przez przedsiębiorcę nieuczciwej praktyki rynkowej), SN przywołał tezę z uchwały z 23.7.2008 r. wskazującą, że „ostateczna decyzja organu ochrony konsumentów stwierdzająca naruszenie OchrKonkurU jest dla sądu powszechnego wiążąca”. W konsekwencji, zatem stwierdzić można, iż SN uznał prejudycjalny charakter decyzji Prezesa UOKiK wydanej w sprawie praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów<sup>9</sup>.

W związku z powyższym, wydanie niniejszej decyzji stwierdzającej naruszenie zbiorowych interesów konsumentów przez Idea Bank, a następnie jej uprawomocnienie w takim kształcie, ma doniosłe znaczenie z punktu widzenia możliwości dochodzenia indywidualnych roszczeń na drodze cywilnoprawnej w związku z naruszeniem przepisów dotyczących ochrony interesów konsumentów (private enforcement), o ile przedmiotowe roszczenie po stronie konsumenta nie ulegnie przedawnieniu. Związanie sądu decyzją Prezesa Urzędu sprowadza się do tego, że okoliczności faktyczne stwierdzone w sentencji decyzji stają się elementem ustaleń faktycznych sądu, co oznacza, że w tym zakresie sąd nie przeprowadza odrębnego postępowania dowodowego, przykładowo w zakresie stwierdzenia wprowadzenia w błąd.

Jedną z intencji określenia środków usunięcia trwających skutków naruszenia jest zwiększenie skuteczności administracyjnego trybu stwierdzenia naruszeń w zakresie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Środki te mogą mieć charakter informacyjny. Dzięki informacji zamieszczonej na stronie internetowej Spółki konsumenci mogą dowiedzieć się, że zastosowanie wobec nich nieuczciwe działania zakwestionowane przez Prezesa są wobec nich bezskuteczne i mają możliwość indywidualnego dochodzenia od przedsiębiorcy roszczeń w tym zakresie<sup>10</sup>.

Zakres obowiązków publikacyjnych jest proporcjonalny do możliwości Przedsiębiorcy i wagi naruszeń. Należy zwrócić uwagę, że zakwestionowane przez Prezesa praktyki były stosowane przez kilka lat. Obowiązek publikacji decyzji na stronie internetowej przez 6 miesięcy, w ocenie Prezesa UOKiK, nie będzie uciążliwy dla strony niniejszego postępowania.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w pkt II rozstrzygnięcia niniejszej decyzji.

### **Ad III. Kara pieniężna**

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 uokik. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadziła zatem zasadę fakultatywności nakładania kar przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorców, którzy dopuścili się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Przedmiotowa ustawa nie przesądza bezwzględnie wysokości kary nakładanej przez

<sup>9</sup> A. Szafran, J. Ulański, *Prejudycjalny charakter decyzji Prezesa UOKiK w indywidualnym sporze konsumenta z przedsiębiorcą*, [w:] M. Czarnecka, T. Skoczny (red.), *Prawo konsumenckie w praktyce*, Warszawa 2016, s. 166-167; A. Jurkowska-Gomułka, w: T. Skoczny (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 789, 795;

<sup>10</sup> M. Namysłowska, A. Piszcz: *ustawa o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 5.8.2015r.*, Komentarz; Wydawnictwo C.H. Beck; Warszawa 2016, s. 26;

Prezesa Urzędu, który, decydując o tym w każdym konkretnym przypadku, kieruje się założeniem, że sankcja musi spełniać zarówno funkcję represyjną (penalną), jak i prewencyjną (dyscyplinującą) oraz wychowawczą (edukacyjną).

Podstawą obliczenia wysokości kary jest obrót osiągnięty przez Spółkę w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Artykuł 106 ust. 3 uokik wskazujący sposób obliczania obrotu, przewiduje w pkt 1 m.in. że obrót oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości.

W niniejszej sprawie obrót został ustalony na podstawie informacji z pisma Spółki z dnia 4 czerwca 2020r. (dowód: karty nr 1846-1847), potwierdzonych przekazaniem rachunkiem zysków i strat, z których wynika, że jej obrót w 2019 r. wyniósł [...] złotych (słownie: [...] złotych). Zatem maksymalna kara pieniężna, jaka może zostać nałożona na Spółkę w oparciu o przepis art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik wynosi [...] złotych (słownie: [...] złotych).

Jak wskazano powyżej kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 uokik te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia, biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 uokik).

Ustalając wysokość kar pieniężnych, Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące oraz obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 uokik, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 w zw. z art. 111 ust. 4 pkt 1 lit. c-d ww. ustawy wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonanym naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

Zdaniem Prezesa Urzędu, okoliczności niniejszej sprawy, przede wszystkim charakter przypisanych Spółce praktyk i ich negatywne skutki w sferze pozaekonomicznych i ekonomicznych interesów konsumentów, wskazują na celowość zastosowania wobec Spółki tego środka represji.

Przy nakładaniu kary istnieje zatem konieczność stwierdzenia, czy naruszenie dokonane było nieumyślnie czy umyślnie. W świetle obowiązujących przepisów prawa nieumyślność naruszenia przepisów ustawy nie wyklucza istnienia podstaw do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej. Stwierdzenie nawet nieumyślnego naruszenia ustawy daje zatem podstawę do nałożenia kary pieniężnej. Zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu

rynkowego. Dokonując oceny strony podmiotowej praktyk Spółki wskazanych w pkt I rozstrzygnięcia decyzji, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył przede wszystkim, czy miała ona zamiar jej stosowania czy też praktyki te były jedynie skutkiem niezachowania przez nią ostrożności wymaganej w danych okolicznościach. Zdaniem Prezesa Urzędu ogół okoliczności sprawy każe przyjąć, że praktyki spowodowane były niezachowaniem przez Spółkę należytego stopnia ostrożności oraz niedołożeniem wystarczających starań w dostosowaniu swojej działalności do obowiązujących regulacji prawnych. Przede wszystkim Spółka, jako profesjonalista i podmiot do którego kluczowych aktywności należy zawieranie umów o świadczenie usług finansowych, oszczędnościowych w obrocie konsumenckim, powinna była zachować podwyższoną staranność w zapewnieniu zgodności swojej praktyki z przepisami prawa, a w szczególności z dobrymi obyczajami. Pomimo, iż lokaty strukturyzowane zostały uregulowane w Prawie bankowym dopiero 21 kwietnia 2018r. to jednak obowiązek udzielania konsumentów informacji niewprowadzających ich w błąd oraz nienaruszających dobrych obyczajów funkcjonował już w okresie oferowania tych lokat.

Nakładając karę pieniężną, uwzględniono całokształt okoliczności sprawy, z których wynika że nie ma dowodów wyraźnej intencji wskazującej na umyślne naruszenie zbiorowych interesów konsumentów. Zebrane w trakcie postępowania wyjaśnienia i informacje wskazują zatem na działanie nieumyślne. Pomimo tego, jak wskazano powyżej, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej.

Tym samym ocena zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje na co najmniej nieumyślne naruszenie przez Spółkę zakazu wyrażonego w art. 24 uokik. Podejmując opisanie w niniejszej decyzji działania Spółka, jako podmiot o dużym doświadczeniu rynkowym powinna była uwzględnić możliwość naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

W świetle powyższego należy stwierdzić, że stosując zarzucane praktyki, Spółka działała co najmniej nieumyślnie, co w konsekwencji skutkuje wypełnieniem przesłanki z art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, umożliwiającej nałożenie kary pieniężnej.

Ustalenie kary w przedmiotowej sprawie miało charakter wieloetapowy, co spowodowane było zaistnieniem w postępowaniu okoliczności mających wpływ na jej wysokość. Ustalając wymiar kary pieniężnej, Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustalił kwoty bazowe, stanowiące podstawę do dalszych ustaleń wysokości kar, a następnie - w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kar - dokonał gradacji ustalonych kwot bazowych.

Przy ustalaniu kwot bazowych Prezes Urzędu uwzględnił przesłanki, o których mowa w art. 111 uokik. Przy ustalaniu wagi i skutków naruszenia Prezes Urzędu w szczególności wziął pod uwagę, że praktyki stosowane przez Spółkę godziły w zbiorowe interesy konsumentów na etapie przedkontraktowym, tj. przed zawarciem umów przez Spółkę z konsumentami. Uwzględniono również naturę naruszenia. W efekcie stosowania zakwestionowanych praktyk konsumenci mogli nie mieć pełnego zakresu wiedzy co do warunków na jakich zawierali umowy, a także konsekwencji podejmowanych przez nich decyzji.

III.1. W przypadku pierwszej z praktyk dotyczy ona wprowadzania konsumentów w błąd co do funkcji, jaką pełni dokument wykorzystywany pod nazwą „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” zawierający „Ważne zastrzeżenia prawne” przy zawarciu umowy oraz roli, jaką powinny odgrywać dane w nim zawarte przy podjęciu przez konsumentów decyzji o zawarciu umowy lokaty strukturyzowanej poprzez zredagowanie dokumentu w sposób

sugerujący, iż podane w dokumencie parametry umowy są wiążące, podczas gdy ostateczne warunki umowy mogą być inne. Konsumentom w efekcie stosowanej praktyki mogli podejmować decyzje, które mogły doprowadzić ich do poniesienia straty, gdyż produkt mógł funkcjonować w inny sposób niż się spodziewali. Tym samym praktyka miała wpływ na sytuację ekonomiczną konsumentów.

Wymierzając karę, Prezes Urzędu wziął pod uwagę także długotrwały okres stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, który wyniósł około 5 lat.

Stopień naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest zdaniem Prezesa Urzędu znaczny.

Przedstawiona powyżej analiza stwierdzonego naruszenia pozwoliła Prezesowi Urzędu na przyjęcie kwoty bazowej służącej do obliczenia kary w wysokości [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa wynosi [...] zł (słownie: [...] złotych).

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Spółkę, Prezes Urzędu dokonał również oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności obciążających i łagodzących.

Prezes Urzędu uznał za okoliczność obciążającą, wpływającą na podwyższenie ustalonej kwoty bazowej w odniesieniu do przedmiotowej praktyki stwierdzonej w pkt I.1.a decyzji znaczny zasięg terytorialny stosowanej przez Przedsiębiorcę praktyki. Znaczny zasięg terytorialny naruszenia wynika z faktu prowadzenia przez Spółkę działalności, w tym występowania skutków praktyki, na obszarze całego kraju. Uwzględniając ww. okoliczność Prezes Urzędu podwyższył kwotę bazową kary o 20%. Natomiast, jako okoliczność łagodzącą obniżającą kwotę bazową o 30 % uznał zaniechanie kwestionowanej praktyki jeszcze przed wszczęciem postępowania w niniejszej sprawie. Razem dało to obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stosowanie praktyki stwierdzonej w pkt I.1.a sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć złotych). Nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się zatem w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i jednocześnie stanowi [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2019 r., czyli [...] % maksymalnego wymiaru kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

III.2. W przypadku kolejnej z praktyk dotyczy ona wprowadzania konsumentów w błąd co do możliwości osiągnięcia zysku i poniesienia strat oraz ryzyk jakie wiążą się z prezentowanymi w dokumencie produktami, poprzez wyeksponowanie informacji o możliwości osiągnięcia zysku z inwestycji w postaci odsetek związanych z inwestycją, kosztem informacji dotyczących okoliczności, w których inwestycja może nie przynieść zysku lub wygenerować straty. Konsumentom w efekcie stosowanej praktyki mogli podejmować decyzje, o powierzeniu swoich oszczędności w oparciu o błędne przekonanie co do potencjalnych zysków i możliwej utraty wpłaconych środków. Ostatecznie skutkiem stosowanej praktyki mogły być straty ekonomiczne konsumentów w postaci utraty oszczędności.

Wymierzając karę, Prezes Urzędu wziął pod uwagę także długotrwały okres stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, który wyniósł około 5 lat.

Stopień naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest zdaniem Prezesa Urzędu znaczny.

Przedstawiona powyżej analiza stwierdzonego naruszenia pozwoliła Prezesowi Urzędu na przyjęcie kwoty bazowej służącej do obliczenia kary w wysokości [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa wynosi [...] zł (słownie: [...] złotych).

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Spółkę, Prezes Urzędu dokonał również oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności obciążających i łagodzących.

Prezes Urzędu uznał za okoliczność obciążającą, wpływającą na podwyższenie ustalonej kwoty bazowej w odniesieniu do przedmiotowej praktyki stwierdzonej w pkt I.1.b decyzji znaczny zasięg terytorialny stosowanej przez Przedsiębiorcę praktyki. Znaczny zasięg terytorialny naruszenia wynika z faktu prowadzenia przez Spółkę działalności, w tym występowania skutków praktyki, na obszarze całego kraju. Uwzględniając ww. okoliczność Prezes Urzędu podwyższył kwotę bazową kary o 20%. Natomiast, jako okoliczność łagodzącą obniżającą kwotę bazową o 30 % uznał zaniechanie kwestionowanej praktyki jeszcze przed wszczęciem postępowania w niniejszej sprawie. Razem dało to obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stosowanie praktyki stwierdzonej w pkt I.1.b sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć). Nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się zatem w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i jednocześnie stanowi [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2019 r., czyli [...] % maksymalnego wymiaru kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

III.3. Kolejna praktyka dotyczyła wprowadzania konsumentów w błąd co do braku odpowiedzialności przedsiębiorcy za stosowane przez niego praktyki rynkowe, które mogą doprowadzić konsumentów do podjęcia decyzji o zawarciu umowy, której by nie podjęli, gdyby takie praktyki nie były stosowane, poprzez zamieszczenie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej” informacji sugerujących, że konsument ponosi wyłączną odpowiedzialność za podjęcie decyzji o zawarciu umowy. Konsekwencją tej praktyki może być zaniechanie dochodzenia przez konsumentów praw na drodze sądowej, z uwagi na zamieszczenie w Warunkach Lokaty Strukturyzowanej przedmiotowego ograniczenia. W efekcie tego konsumenci mogą nie dochodzić należnych im świadczeń w sytuacji otrzymania zwrotu wartości świadczeń w mniejszych wysokościach niż się spodziewali, lub nieuzyskania zysku.

Wymierzając karę, Prezes Urzędu wziął pod uwagę także długotrwały okres stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, który wyniósł około 6 lat.

Stopień naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest zdaniem Prezesa Urzędu znaczny.

Przedstawiona powyżej analiza stwierdzonego naruszenia pozwoliła Prezesowi Urzędu na przyjęcie kwoty bazowej służącej do obliczenia kary w wysokości [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa wynosi [...] zł (słownie: [...] złotych).

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Spółkę, Prezes Urzędu dokonał również oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności obciążających i łagodzących.

Prezes Urzędu uznał za okoliczność obciążającą, wpływającą na podwyższenie ustalonej kwoty bazowej w odniesieniu do przedmiotowej praktyki stwierdzonej w pkt I.2 decyzji znaczny zasięg terytorialny stosowanej przez Przedsiębiorcę praktyki. Znaczny zasięg terytorialny naruszenia wynika z faktu prowadzenia przez Spółkę działalności, w tym występowania skutków praktyki, na obszarze całego kraju. Uwzględniając ww. okoliczność Prezes Urzędu podwyższył kwotę bazową kary o 20%. Natomiast, jako okoliczność łagodzącą obniżającą kwotę bazową o 30 % uznał zaniechanie kwestionowanej praktyki jeszcze przed wszczęciem postępowania w niniejszej sprawie. Razem dało to obniżenie kwoty bazowej o 10%.



Biorąc pod uwagę powyższe, za stosowanie praktyki stwierdzonej w pkt I.2 sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć). Nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się zatem w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i jednocześnie stanowi [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2019 r., czyli [...] % maksymalnego wymiaru kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

III.4. W przypadku kolejnej z praktyk dotyczy ona wprowadzania konsumentów w błąd co do wartości, które są objęte ochroną Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, przez wskazanie w dokumencie „Warunki Lokaty Strukturyzowanej”, że gwarancją jest objęta Kwota Lokaty, gdy faktycznie jest nią objęta Kwota Wykupu. W oparciu o przedstawione im dokumenty Konsumentom mogli mieć błędne przekonanie co do ochrony wpłacanych przez nich środków pieniężnych przez BFG. Zamieszczony w dokumencie sposób określenia gwarancji mógł wzbudzić u konsumentów przekonanie, że produkt jest bardziej bezpieczny niż faktycznie.

Wymierzając karę, Prezes Urzędu wziął pod uwagę także długotrwały okres stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, który wyniósł około 6 lat.

Stopień naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest zdaniem Prezesa Urzędu znaczny.

Przedstawiona powyżej analiza stwierdzonego naruszenia pozwoliła Prezesowi Urzędu na przyjęcie kwoty bazowej służącej do obliczenia kary w wysokości [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa wynosi [...] zł (słownie: [...] złotych).

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Spółkę, Prezes Urzędu dokonał również oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności obciążających i łagodzących.

Prezes Urzędu uznał za okoliczność obciążającą, wpływającą na podwyższenie ustalonej kwoty bazowej w odniesieniu do przedmiotowej praktyki stwierdzonej w pkt I.3 decyzji znaczny zasięg terytorialny stosowanej przez Przedsiębiorcę praktyki. Znaczny zasięg terytorialny naruszenia wynika z faktu prowadzenia przez Spółkę działalności, w tym występowania skutków praktyki, na obszarze całego kraju. Uwzględniając ww. okoliczność Prezes Urzędu podwyższył kwotę bazową kary o 20%. Natomiast, jako okoliczność łagodzącą obniżającą kwotę bazową o 30 % uznał zaniechanie kwestionowanej praktyki jeszcze przed wszczęciem postępowania w niniejszej sprawie. Razem dało to obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stosowanie praktyki stwierdzonej w pkt I.3 sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć złotych). Nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się zatem w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i jednocześnie stanowi [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2019 r., czyli [...] % maksymalnego wymiaru kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

III.5. Ostatnia z praktyk dotyczy kwestii konieczności zasięgnięcia u innego podmiotu informacji związanej z koniecznością poniesienia kosztu podatku związanego z osiągnięciem dochodu z tytułu zawartej umowy Lokaty strukturyzowanej i wysokości takiego kosztu, co może wyłączać odpowiedzialność przedsiębiorcy za jakość przekazywanych informacji dotyczących tego kosztu oraz może zwalniać przedsiębiorcę z obowiązku podawania pełnych, jednoznacznych informacji związanych z koniecznością lub brakiem konieczności poniesienia takiego kosztu. Stosowana praktyk mogła doprowadzić konsumentów do odjęcia decyzji o zawarciu umowy bez weryfikacji informacji o kosztach

jakie wiążą się z koniecznością zapłaty podatku. Konsumenci nie otrzymywali rzetelnych informacji od Banku co do tego kosztu. Natomiast trudność w uzyskaniu ich od innych podmiotów zniechęci konsumentów do podejmowania dodatkowych czynności. Konsekwencją tej praktyki jest podejmowanie przez konsumentów decyzji o zawarciu umów bez posiadania pełnych informacji co do ewentualnego obowiązku poniesienia tego kosztu.

Wymierzając karę, Prezes Urzędu wziął pod uwagę także długotrwały okres stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, który wyniósł około 5 lat.

Stopień naruszenia przez Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest zdaniem Prezesa Urzędu znaczny.

Przedstawiona powyżej analiza stwierdzonego naruszenia pozwoliła Prezesowi Urzędu na przyjęcie kwoty bazowej służącej do obliczenia kary w wysokości [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa wynosi [...] zł (słownie: [...] złotych).

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Spółkę, Prezes Urzędu dokonał również oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności obciążających i łagodzących.

Prezes Urzędu uznał za okoliczność obciążającą, wpływającą na podwyższenie ustalonej kwoty bazowej w odniesieniu do przedmiotowej praktyki stwierdzonej w pkt I.4 decyzji znaczny zasięg terytorialny stosowanej przez Przedsiębiorcę praktyki. Znaczny zasięg terytorialny naruszenia wynika z faktu prowadzenia przez Spółkę działalności, w tym występowania skutków praktyki, na obszarze całego kraju. Uwzględniając ww. okoliczność Prezes Urzędu podwyższył kwotę bazową kary o 20%. Natomiast, jako okoliczność łagodzącą obniżającą kwotę bazową o 30 % uznał zaniechanie kwestionowanej praktyki jeszcze przed wszczęciem postępowania w niniejszej sprawie. Razem dało to obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Biorąc pod uwagę powyższe, za stosowanie praktyki stwierdzonej w pkt I.4 sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Spółkę karę pieniężną w wysokości 1 150 109 złotych (słownie: jeden milion sto pięćdziesiąt tysięcy sto dziewięć złotych). Nałożona na Spółkę kara pieniężna mieści się zatem w granicach wyznaczonych przez art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik i jednocześnie stanowi [...] % obrotu osiągniętego przez Spółkę w 2019 r., czyli [...] % maksymalnego wymiaru kary, jaką Prezes Urzędu miał prawo nałożyć na przedsiębiorcę.

W ocenie Prezesa Urzędu kary we wskazanej powyżej wysokości spełnią stawiane przed nimi cele. Wymierzone kary są również adekwatne do okresów, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 112 ust. 2 i 3 uokik, kary pieniężne należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej na rachunek Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie III sentencji decyzji.

#### **Ad IV. Koszty postępowania**

Stosownie do art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu

rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w Zgodnie natomiast z art. 264 § 1 k.p.a. jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia. Zgodnie z art. 263 § 1 k.p.a. do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56, koszty spowodowane oględzinami na miejscu, koszty doręczenia stronom pism urzędowych, a także koszty mediacji.

Postępowanie w sprawie stosowania przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną. W związku z powyższym postanowiono obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 59 złotych (słownie: pięćdziesięciu dziewięciu złotych).

Koszty niniejszego postępowania określone w pkt IV rozstrzygnięcia niniejszej decyzji Spółka obowiązana jest wpłacić w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV sentencji niniejszej decyzji.

#### **Pouczenie**

Zgodnie z art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479<sup>28</sup> § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.) - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach (ul. Kościuszki 43, 40-048 Katowice) w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV. niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479<sup>32</sup> § 1 i 2 kpc i na podstawie art. 264 § 2 k.p.a. w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, można wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach (40-048 Katowice, ul. Kościuszki 43) w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 755 ze zm.), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł.

Zgodnie z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 i ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Stosownie do treści art. 117 § 1, § 2, § 3 i § 4 kpc strona zwolniona przez sąd od kosztów

sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego.

Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Prezes Urzędu  
Ochrony Konkurencji i Konsumentów  
Tomasz Chróstny